Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...жэнай 1921 оной ...бриин 21-hээ гарана | № 289 (14094) | 1975 оной декабриин 11, четверг | Сэн 2 мүнгэн.

МАРКСИЗМ-ЛЕНИНИЗМЫН ГОЛ ЁҺОНУУДТА ҮНЭН СЭХЭ БАЙХА

...ШАВА. ПОРП-ын VII съезд.
...Г ДЭЭРЭ: КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев үгэ хэлэжэ байна.

Энэ зураг фототелеграфаар абтаа.

...үхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ

...тэ нүхэдүүд!
... съездэ уриһанай... тэрэнэй хүдэлмэ... баадаха арга болом... гоһонойтнай түлөө ... Хүдэлмэришэнэй ...л партиин Цент... Комитедтэ Советскэ ... Коммунис партиин ... баяр хүргэнэ.

...лис үзэл сурталай ...ёр хахад миллион ... түгэс тэмсэлшэдые ... зэргэдэ жагсааһан ... Хүдэлмэришэнэй ... бүхы партида би... үндэр трибуна ... арбан таба хахад ... тоотой совет ком... ...дай аха дүүгэй ...маршалга, аха дүү... ...аа нэгэдэлые дам... хүргэнэбди. (Үни ...олоһон альга ташал-...

... партиин VII съезд ...ольшын хүгжэлтын ...татай үеын дүнгүү... ...лжо байна. Нүхэр ...ерегэй элидхэл до... ...ин, арадай түйла... ...алтануудай үргэн ...дүнгүүд харуулаг... ...эй жэлнүүдэй тур... ...льшын обществын ...ай бүхы һалбари... ...олоһон гайхамшагта ...ууд эли тодоор, ... найруулагдаа.

...ынгээ амжалтануу... ...адаг, хүсэл орол-долгыень үнэн зүрхэнһөө һайшаадаг танай хани нүхэдүүдэй эрхын ёһоор, соратнигуудайтнай эрхын ёһоор иигэжэ хэлэхэмнай: ажал ябуулгынгаа дүнгүүдээр сэдьхэлээ ханаха бүхы эрхэ Польшын коммунистнуудта бии. **(Альга ташалга).**

Тиигэжэ хэлэхэдээ, би үнгэрһэн табан жэлэй тодорхой хэрэгүүдые хараадаа абахаһаа гадна, мүнөө орон дотор тогтоһон оршон байдалые, партиин нэрэ хүндын бэхижэһэниие, арадай Польшын, социалис хани холбооной, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй элитэ ажал ябуулагша Эдвард Герек түрүүтэй ПОРП-ын Центральна Комитедэй политическэ хараа шугамые ажалшадай эдэбхитэйгээр дэмжэдэг байһыень хараадаа абанаб. **(Үни удаан болоһон альга ташалга).**

Польшын Хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл парти VII съездээ жагсаалтай, өөрынгөө хүсэндэ этигэл түгэс ерээ. Энэ шухала юм. Манай һанамжаар, тэрэнэй түйлаһан амжалтанууд юрын бэшэ эрхэ байдалда түйлагдаһан хадаа ехэ удха шанартай. VI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар хэгдэһэн түйлай ехэ эмхидхэлэй хүдэлмэри, экономикые бүри һайнаар хүтэлбэрилгэ, түб газар ба нютагуудай хоорондохи бэхи холбоо барисаан, олониитые политическэ талаар хүмүүжүүлхэ асуудалда гаргагдаһан саг үргэлжын анхарал— эдэ бүгэдэ аша үрэеэ харуулаа. **(Альга ташалга).**

Мүнөө съезд дээрэ арга боломжонууд зүбөөр сэгнэгдэнэ, хэхэ ажалай шэглэлнүүд, хэмжээн тодорхойлогдоно. Орёо зорилгонууд тухай, ехэ зорилгонууд тухай эндэ хэлэгдэнэ. Тэдэниие шиидхэлгэдэ партиин, бүхы арадай ехэ хүсэлэл оролдолго зорюулагдаха байна. Энэ юуб гэхэдэ, нэн түрүүн ажалай бүтээсын ургалтын үндэһэ һуури дээрэ арадай ажахые бүхы талаарнь дэб жээхэ ябадал мүн. Энэ хадаа городто, мүн хүдөө тосхондо үйлэдбэриин социалис харилсаануудые түгэс илалтадань хүргэхэ хэрэг болоно. Энэ хадаа ажалшадай социалис мэдэрэлые дээдэ, шэнэ хэмжээндэ хүргэхэ, өөрынгөө һаруул һайхан социалис Эхэ ороной амжалтануудай түлөө харюусалгые дээшэлүүлхэ, эзэн ёһоор хандахаар хүмүүжүүлхэ хэрэг болоно.

Польшын коммунистнуудай хараалһан юумэеэ бүхыдэнь дүүргэхэ байһандань һэжэглэнэгүйбди. **(Альга ташалга).** Өөрынгөө марксистско-ленинскэ партяар хүтэлбэрилэгдэжэ байһан хүдэлмэришэн анги, таряашад, интеллигенци, бүхы үеын хүнүүд Польшын газар дээрэ түгэс хүгжэнги социалис общество байгуулха юм. Хүндэтэ ханинар, энэ агуу ехэ түүхын хүдэлмэридөө амжалта түйлахыетнай бүхы зүрхэнһөө таанадта хүсэнэбди! **(Үни удаан болоһон альга ташалга).**

Хүндэтэ нүхэд, делегадууд!

Эдэ үдэрнүүдтэ манай оронуудта декабриин зэбсэгтэ восстаниин 70 жэлэй ой — Россида болоһон түрүүшын революциин эгээн алдарта хэрэгүүдэй нэгэн тэмдэглэгдэжэ байна. Тэрэ үедэ Москвагай, Петербургын, Иваново-Вознесенскын пролетариадай баатар тэмсэлтэй революционно эрмэлзэлээ нэгэдүүлһэн Варшавын, Лодзиин, Домбровско бассейнын восстанида бодоһон хүдэлмэришэдые амаршалха зуураа, Владимир Ильич Ленин «Баатар Польшын баатар пролетариат тухай» бэшээ һэн, тэрэнэй ажал ябуулгые «Революционно эрмэлзэлэй жэшээ» гэжэ нэрлээ һэн. **(Үни удаан болоһон альга ташалга).**

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта).

ПОЛЬШЫН ХҮДЭЛМЭРИШЭНЭЙ НЭГЭДЭМЭЛ ПАРТИИН VII СЪЕЗДДЭ

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет коммунистнуудай ба бүхы совет арадай үмэнэһөө Польшын Хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин VII съездын делегадуудта, арадай засагта Польшын бүхы коммунистнууд болон ажалшадта аха дүү ёһоной халуун амаршалга хүргэнэ.

Танай съезд партиин болон ороной ажабайдалдахи түүхэтэ үедэ үнгэржэ байна. ПОРП-ын VI съездын тодорхойлон хараалһан программа, Польшые социально-экономическа талаарнь хүгжөөхэ программа амжалтатайгаар бэелүүлэгдэнэ. Социализмын материально-техническэ үндэһэ һууриие хүгжөөхэ хэрэгтэ горитой амжалтанууд түйлагдаа, арад зоной байдалай хэм хэмжээн горитойгоор ургаа. Бүхы дээрэнь абажа харабал, 30 гаран жэлэй турша соо аха дүү Польшын ябажа ерэһэн түүхэтэ замаар ехэ алхам хэгдээ.

Эдэ жэлнүүдтэ поляк арадай түйлаһан бүхы юумэн Польшын хүдэлмэришэн ангиин шалгармал түрүү манлайн, Польшодо революционно шэнэдхэлгэнүүдэй мэдэрэгдэһэн эмхидхэлшэ ба зоригжуулагшын — Польшын Хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин ажал ябуулгатайнь таһаршагүй нягта холбоотой.

Манай партинуудай ба арадуудай хоорондын аха дүүгэй хани барисаанай жэлһээ жэлдэ улам бэхижэжэ, политическэ, ажаһын ба соёлой бүхы һалбаринуудаар совет-поляк харилсаа холбооной саг үргэлжэ гүнзэгыржэ, эли бодо үрэ дүнгүүдые хангажа байһан ушар бидэндэ үнэн зүрхэнэй баяр түрүүлнэ. Совет коммунистнууд манай оронуудай ба арадуудай эбдэршэгүй бата холбоо барисаае батадхахын тула шухала бүхы юумэ саашадаа хэхэ, тэрэниие нариинаар сахиха, бэхижүүлхэ, шэнэ удхаар баяжуулха байха.

Советскэ Союзай болон ПНР-эй, социалис хани нэгэдэлтэ бусад бүхы гүрэнүүдэй аха дүүгэй холбоо барисаан манай арадуудай революционно туйлалтануудые хамгаалха ябадал найдамтайгаар хангана, Европодохи амгалан байдалай шухала эшэ нүхэсэл болоно. Эб найрамдал батадхаха, уласхоорондын харилсаа холбоо хүгжөөхэ зорилготой уласхоорондын хэрэгүүдээр бидэнэй зүбшэлэн бэелүүлдэг политикын бүхы түрүү, эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй зүгһөө эдэбхитэйгээр дэмжэгдэдэг байһанда, улам ехэ үрэ дүнгүүдые үгэжэ байһанда омогорхохо эрхэтэйбди.

Хүндэтэ ханинар, танай съездые уласхоорондын ехэ удха шанартай ябуулга гээд тоолонобди. Юундэб гэхэдэ, революционно баян ёһо заншалнуудтай партиин эгээн дээдэ энэ хуралдаан — дэлхэйн коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй дайшалхы отрядуудай нэгэн болоно, марксистско-ленинскэ теоридо, социализмын бодото хэрэгүүдтэ тон шухала хубитые оруулна.

Энэ хадаа социалис хани холбооной нэгэдэл ба хүсые бэхижүүлхэ, мүнөө сагай бүхы революционно хүсэнүүдые нэгэдхэн жагсааха хэрэгтэ өөрынгөө залан сэхэ хараа бодолоор, өөрынгөө хэрэгүүдээр туһа хүргэдэг коммунистнууд-интернационалистнуудай парти болоно.

ПОРП-ын VII съездын хүдэлмэриин амжалтатайгаар үнгэрхые, аха дүү Польшодо хүгжэлтэтэ социалис общество байгуулха замдаа шэнэ илалтануудые түйлахыень үнэн зүрхэнһөө хүсэнэбди.

Социализмын түлөө тэмсэлдэ поляк арадые зоригжуулагша ба эмхидхэгшэ — Польшын Хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл парти мандаха болтогой!

Хамтын үг зорилгонуудай түлөө, социализмын ба эб найрамдалай хэрэгэй түлөө тэмсэгшэ КПСС-эй болон ПОРП-ын, совет ба поляк арадуудай аха дүүгэй хани барисаан, һаналай нэгэдэл мандаха болтогой!

Марксизм-ленинизм мандаха болтогой!

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ.

ПОРП-ын VII СЪЕЗДДЭ ДУРАСХААЛТА БЭЛЭГҮҮД

ВАРШАВА. (ТАСС). ПОРП-ын VII съездын хүдэлмэридэ хабаадажа байһан делегацинуудай толгойлогшонор социалис оронуудай Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай үмэнэһөө съездэ зорюулагдаһан дурасхаалта бэлэгүүдые Соёлой ба эрдэм наукын ордон соо ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь нүхэр Э. Герегтэ барюулба.

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй үмэнэһөө дурасхаалта бэлэг — Советскэ Союзай ба Польшын Арадай Республикын аха дүү ёһоной бата хани барисаае һүлдэлэн харуулһан Ураалай үзэсхэлэн һайхан үнгэтэ шулуунуудаар бүтээһэн уран һайханай композициие КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев нүхэр Э. Герегтэ барюулба. Ураалай уран гартанай искусствын зохёол бүтээл дээрэ иигэжэ һиилэгдэнхэй: «Польшын Хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин VII съезддэ — Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедһээ».

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭИ СЕССИ НЭЭГДЭБЭ

РСФСР-эй юһэдэхи зарлалай Верховно Соведэй хоёрдохи сесси декабриин 10-да үглөөнэй 10 сагта Москвада, Кремлиин Ехэ ордон соо хүдэлмэреэ эхилбэ.

Нүхэд **Ю. В. Андроповой, А. А. Гречкын, В. В. Гришинэй, А. А. Громыкын, А. П. Кириленкын, Ф. Д. Кулаковой, К. Т. Мазуровай, А. Я. Пельшиин, Д. С. Полянскиин, М. А. Сусловай, П. Н. Демичевэй, Б. Н. Пономарёвой, Г. В. Романовай, М. С. Соломенцевой, Д. Ф. Устиновай, В. И. Долгихай, И. В. Капитоновой** ерэжэ һуухадань, депутадууд ба айлшад удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар угтаа.

Россин Федерациин Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ, депутат **В. А. Котельников** сесси нээбэ.

РСФСР-эй арадай ажахые 1976 ондо хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб тухай,РСФСР-эй 1976 оной гүрэнэй бюджет тухай, РСФСР-эй 1974 оной гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл тухай, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталха тухай асуудалнууд сессиин зүблэхэ зүйлдэ оруулагдана.

(ТАСС).

СОЦИАЛИС ОРОНУУДАЙ КОММУНИС ПАРТИНУУДАЙ ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭДЭЙ УУЛЗАЛГА ВАРШАВАДА БОЛОБО

Польшын хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин VII съездын хүдэлмэридэ хабаадажа байгаа социалис оронуудай Коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай Центральна Комитедүүдэй генеральна секретарьнуудай, нэгэдэхи секретарьнуудай уулзалга байгша оной декабриин 9-дэ Варшавада болсо.

Энэ уулзалгада: Болгариин Коммунис партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Т. Живков, Венгриин Хүдэлмэришэнэй социалис партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Я. Кадар, Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Хонеккер, Монголой Арадай-революционно партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Ю. Цеденбал, Польшын Хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Герек, Советскэ Союзай Коммунис партиин ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, Чехословакиин Коммунис партиин ЦК-гай Генеральна секретарь Г. Гусак хабаадаба.

Аха дүү партинуудай хүтэлбэрилэгшэд социалис гүрэнүүдэй харилсаа холбоое саашадань улам хүгжөөлгын асуудалнуудаар һанал бодолнуудаа зүбшэлһэн, тэрэшэлэн уласхоорондын шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн байна.

Аха дүү партинуудай хани холбоото ябуулгын хэлбэришэгүйгөөр үргэдхэгдэжэ, зохёон байгуулхы ажал ябуулгынь социалис оронуудай хоорондын холбоо барисаанай бүхы талаараа бэхижэжэ байһанай шухала удха шанартайнь уулзалгын үедэ нэгэ һаналтайгаар тусхайлан тэмдэглэгдээ.

Уласхоорондын асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэдээ, Хельсинкидэ гар табигдаһан ниитэ Европын зүблөөнэй Түгэсхэлэй актын гол ёһонууд ба бодомжонуудые бодото дээрэнь бэелүүлхэ арга замуудта онсо анхарал хандуулаа.

Үрдилдэн зэбсэглэлгые хизаарлаха, шахардуу байдалые политическэ талаарнь һуларуулгын хэрэгтэ түйлагдаһые сэрэгэй талаар һуларуулха хэмжээнүүдээр бэхижүүлхэ шухала гэжэ тусхайлан тэмдэглэгдэбэ.

Эндэхи уулзалга хани барисаанай, үгэеэ хүсэд ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрөө, бүхы зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудаар адли хараа бодолнуудтай байһан ушар элирхэйлэгдэбэ.

(ТАСС).

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВ АЛЖИРАЙ ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ГЭШҮҮНТЭЙ УУЛЗАА

ВАРШАВА. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев ПОРП-ын VII съезддэ ерэһэн Алжирай Национально - сүлөөрэлгын фронтын делегациин толгойлогшо, Алжирай Арадай-Демократическа Республикын дээдэ һуралсалай ба научна шэнжэлгэнүүдэй министр М. Беняхьятай тэрэнэй гуйлтаар уулзаһан байна.

Алжирай министр АНДР-эй Революционно Соведэй Түрүүлэгшэ Х. Бумедьенэй нүхэр Л. И. Брежневтэ эльгээһэн бэшэгые дамжуулаа. Л. И. Брежнев, М. Беняхья хани ёһоор хөөрэлдэбэ.

Н. В. Подгорный Афганистанда ерээд байһан тухай

КАБУЛ. (ТАСС). СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный Афганистанай Республикын гүрэнэй толгойлогшо, Премьер-Министр Мухаммед Даудай уряалаар хани ёһоной албанай хэрэгээр декабриин 9-дэ эндэ ерэбэ.

Афганистанай Республикын гүрэнэй толгойлогшо, Премьер-Министр Мухаммед Дауд, Премьер-Министрэй орлогшонор Мухаммед Хасан Шарк, Сеид Абдул Илла, министрнүүд, Кабулда байдаг дипломатическа түлөөлэлгэтэ эмхинүүдэй толгойлогшонор аэродром дээрэ Н. В. Подгорные угтаа.

Советскэ Союзай, Афганистанай Республикын Гүрэнэй гимниинүүд гүйсэдхэгдөө, арад үндэһэтэнэй салют үгтөө.

Н. В. Подгорный, М. Дауд хүндэлэлэй харуулай урдуур ябажа, сэрэгшэдтэй мэндэшэлэлдэбэ.

Аэродромһоо байха газартаа ошохо замдань СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшые хани барисаата Афганистанай ниислэл хотын хүн зон халуунаар амаршалһан байна.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо, Узбегэй ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. М. Матчанов, ГКЭС-эй түрүүлэгшэ С. А. Скачков, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов, СССР-эй оборонын министрэй орлогшо армиин генерал И. Г. Павловский гэгшэд Н. В. Подгорнотой хамта Кабулда ерэбэ.

КАБУЛ. (ТАСС). СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. **Подгорнын,** Афганистанай Республикын гүрэнэй толгойлогшо, Премьер - Министр Мухаммед Даудай хоорондо хөөрэлдөөнүүд декабриин 9-дэ эндэ эхилбэ.

Элдэб асуудалнуудаар совет-афган хани харилсаан аша үрэ ехэтэйгээр хүгжэжэ байна гээд хоёр тала хани барисаанай, үгэеэ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнүүдэй үедэ сэдьхэлээ ханангяар тэмдэглэһэн байна. Хоёр ороной хоорондохи хүршэ ёһоной һайн һайхан харилсаае саашадань хүгжөөхэ хүсэлэнтэй байһанаа хоёр тала мэдүүлээ.

Мүнөөнэй уласхоорондын байдалай гол шухала үргэн ехэ асуудалнуудаар, тэрэ тоодо Дунда Зүүн зүгэй ба Урда Азиин райондохи, Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалай асуудалнуудаар һанамжануудаа хэлсэһэн байна.

Эб найрамдалай, аюулгүй байдалай түлөө, гүрэнүүдэй хоорондын адли тэгшэ эрхэтэй харилсаае хүгжөөхын түлөө тэмсэлдэ хамтын хүсэлэл оролдолго саашадаашье гаргахаар эрид шиидэнги байһанаа хоёр тала баталба. Н. В. Подгорнотой хамта ерэһэн тусхай тушаалтад, мүн Афганистанай Республикын гүрэнэй ажал ябуулагшад хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадаа.

КАБУЛ. (ТАСС). СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорнын хүндэлэлдэ Афганистанай Республикын гүрэнэй толгойлогшо ба Премьер-Министр Мухаммед Дауд декабриин 9-нэй үдэшэ обед эмхидхэбэ.

Тэрэнэй үедэ М. Дауд, Н. В. Подгорный үгэнүүдые хэлээ.

...БАН ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭЭ

...дай **АССР-эй** про...на предприятинуу... ...лективүүд КПСС-эй ...съездын шиидхэбэри... ...бэелүүлэн, гол шуха... ... зүйлэй продукци ...рилжэ, гүрэндэ ху... ... ниитэ хэмжээнэй ...юһэдэхи табан жэлдэ тогтоогдоһон түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэбэ.

Буряадай АССР-тэ промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 49 процентээр дээшэлхэ. Шулуу нүүрһэ малтан абаха, хюрөөдэмэл материалнуудые, шифер, түмэрбетон хэрэгсэлнүүдые, арадай хэрэглэлэй элдэб эд бараа үйлэдбэрилхэ түсэбүүдээ үлүүлэн дүүргэхэ.

Хэдэ хэдэн томо предприятинууд, тэдэнэй дунда Сэлэнгын целлюлозо-картоной комбинат, хүүргын түмэр хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргадаг завод, Улаан-Үдын кондитерскэ фабрика баригдаа.

Буряадай АССР-эй промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд съездын урда тээ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ олоороо орожо, КПСС-эй XXV съездые ажалай шэнэ түйлалтануудаар угтаха хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа зорюулжа байна.

РСФСР-эй ЦСУ.

...ГАЗАРАЙ ҮРЭЖЭЛ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ габшагай хоёр һара

Октябрь 25 — Декабрь 25

...БЬЯАТА ...АНИЗАТОРАЙ ...ИГАДА

...ҮР. Тарьялан, сабша... ...йжаруулха хоёр һара ...дундаа. Аймагай олон ...удта энэ хүдэлмэри ... ябуулагдажа байна. ... «Рассвет» колхоздо ... бригада байгуулагдан... ...ли, сабшалан дээрэ ...гдэнэ. Һаяхан Буряа... ...-эй габьяата механи... ... хүндэтэ нэрэ зэргэдэ ... Е. М. Григорьев энэ ... толгойлно. Бригадын ...шнар А. К. Слепнев, ...ачев гэгшэд шэбхэ зөөлгэдэ һайнаар хүдэлнэ. Хоёр һарын туршада колхоз 6 мянган тонно шэбхэ зөөхэ түсэбтэй һаа, 11 мянган тонно поли дээрээ зөөгөө. Энэ хүдэлмэринь үргэлжэлһөөр.

Мүн Калининай нэрэмжэтэ, «Победа» колхозуудай, Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой механизаторнууд һайнаар хүдэлжэ, наг шэбхэ поли дээрэ гаргаха түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэһэн байна.

А. УНАГАЕВ,
манай штатнабэшэ корр.

ШЕФҮҮДЭЙ ТУҺАЛАМЖЫН АШААР

ТУРУНТАЕВО. Сабшалан, тарьялангай үрэжэл һайжаруулха габшагай хоёр һарада хэгдэхэ хүдэлмэреэ «Прибайкальский» совхозой механизаторнууд болзорһоо урилшалан дүүргэбэ. Тиигэжэ дурсагдагша ажахын механизаторнууд шефскэ туһаламжа үзүүлдэг Таловкын ЖБК-гай заводой, Еловско леспромхозой, Сэлэнгын модоной баазын хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта 3.000 тонно наг шэбхэ зөөгөө. Энэ хүдэлмэридэ тракторист В. И. Шиханов, жолоошон М. И. Мартынов эрхимлэнэ. Мүн Еловско леспромхозой тракторист Д. Корнеев даабарна холо үлүүлжэ шалгарна.

Мүнөө совхозой поли дээрэ наг шэбхэ зөөжэ тарааха ажал улам эмхитэйгээр ябуулагдана.

А. АФАНАСЬЕВ.

ГРАФИГҺАА УРИДШАЛАН...

«Коммунизм» колхозой механизаторнууд юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ һайн ургаса ургуулжа абаа юм. Хабарайнгаа тарилгые, мүн таряа хуряалгаяа эмхитэйгээр, саг болзор соонь үнгэргэһэнэйнь ашаар ниимэ амжалта түйлагдаа.

Хойто жэлдэшье ороо һо тарьяанай баян ургаса ургуулхын түлөө колхозой механизаторнууд бэлэдхэл хэжэ байнхай. Ерэхэ хабарай тарилгада хэрэглэгдэхэ 13450 центнер үрэһэ хүрэнгэ сэбэрлэгдэжэ хаагдаа. Тарьялан, сабшалангай үрэжэл дээшэлүүлхэ хоёр һарын түсэбөөр поли дээрэ наг шэбхэ зөөгдэнэ. Мүн эдэ үдэрнүүдтэ техникэ заһабарилгын хүдэлмэри эмхитэйгээр ябуулагдажа, тракторнууд болон хүдөө ажахын машинанууд графигһаа урид заһабарилагдана.

Хабарай тарилгын техникэ бэлэн болгохо зорилго түрүүшын ээлжээндэ табигданхай. Тус тустаа 4 механизаторһаа бүридэһэн заһабарилгын хоёр звено эмхидхэгдэжэ, хоорондоо мүрысэн ажаллана. Эдэ звенонууд хамта 11 трактор заһабарилжа, дүрбэдэхи кварталайнгаа түсэб дүүргээд, үшөө 5 трактор мастерской соогоо оруулаад байна. Гадна хүдөө ажахын бусад машинануудые заһабарилга һайнаар ябуулагдана. Тиигэжэ 8 анзаһа, 12 сеялкэ бэлэн болгогдонхой.

Колхозой түрүү механизаторнууд Е. Е. Москвитин, В. К. Климов болон бусад заһабарилагшадай мүрысөөндэ шалгарна.

— Түрэл партиингаа XXV съездын нээгдэхэ үдэртэ тарилгын техникые гол түлэб заһабарилжа дүүргэхэ зорилготойбди,— гэжэ колхозой МТМ-е даагша В. Михалев хөөрэнэ.

Д. ДУГАРОВ,
манай корр.
Яруунын аймаг.

...ҮРГЭХЭ ...ТЭЛӨӨ

ПЕТРОПАВЛОВКА. Газар һайжаруулха габшагай хоёр һарын соносхогдоһоор нэгэ һара үнгэрбэ. Энэ хугасаа соо Оёорой совхозой механизаторнууд сабшалан, поли дээрээ наг шэбхэ горитойхоноор зөөжэ гаргаа. Эдэ үдэрнүүдтэ нэгэдэхи отделениин лугомелиоративна оньһожоруулагдамал звенодо К-700 түхэлэй хоёр томо тракгораар наг шэбхэ зөөгдэнэ. Дүршэлтэй механизаторнууд В. Чердонов, А. Тугаринов тэдэниие жолоодожо, үдэрэйнгөө даабари холо үлүүлнэ.

Һүүлэй мэдээгээр тус звеногой гэшүүд наг шэбхэ зөөжэ тарааха түсэбөө дүүргэхэ дүтэлөөд байна.

С. ПАВЛОВ.

ЗАГАРАЙН РАЙОННО ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИҺЭЭ

ТОДОРХОЙГООР, ХОЛЫН ХАРААТАЙГААР

Аймагай хэдэн мянган коммунистнуудые түлөөлжэ һунгагдаһан 377 делегадуудай 366-ниинь районно XXVI партийна конференцидэ хабаадалсажа, аймагай партийна организациин тоосоото үе соо ябуулһан хүдэлмэри согсолон хараа, саашадаа бэелүүлхэ зорилгонуудые тодорхойлоо.

Загарайн аймаг промышленна олон предприятинуудтай. Барилгые үргэн далайсатайгаар эрхилжэ байһан аймагуудай нэгэн. Мүн город шадархи аймаг байһан туладаа хүдөө ажахын шухала һалбаринуудые хүгжөөхэ, хүдөө ажахын продуктнуудаар городые хангаха үүргэтэй юм.

Партиин райкомой нэгэдэхи секретарь **Ю. Р. Дмитриевэй** тоосоото элидхэлһээ, конференциин делегадуудай хэлэһэн үгэһөө районно партийна организациин бэелүүлһэн хэрэг ехэ гэжэ харагдана.

Партиин XXIV съездын шиидхэбэриие бодото дээрэнь бэелүүлхэ, түсэбтэ табан жэлэй даабариие бүхы дээрэнь амжалтатайгаар дүүргэхэ гээшэ районно партийна организациин, аймагай ажалшадай түрүүшын ээлжээндэ бэелүүлхэ зорилго байгаа.

Партийно-эмхидхэлэй, ниитэ-политическэ ехэ хүдэлмэри ябуулһанай ашаар тоосоото үе соо арадай ажахын шухала һалбаринууд муу бэшээр хүгжөөгдөө. Табан жэлэй туршада промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 40 процентээр дээшэлһэн байна. Аймагай промышленность продукци бүтээн гаргаха, худалдаха табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид, декабриин 1-дэ дүүргээ.

Ой модоной, модо болбосоруулгын промышленность амжалтатайгаар хүгжэжэ байна. Модые хаядаһагүйгөөр хэрэглэхын тула автомат шахуу хэдэн линии ашаглалгада оруулагдаа. Технологическа зомгооһон, зомгооһоной хабтагай, арболит үйлэдбэрилэгдэдэг, мүн хэрэгсэлэй зүйлнүүд бүтээгдэдэг болоо. Модо бэлэдхэлэй үйлэдбэри үргэлжэдөө оньһожоруулагдажа, ажалай бүтээсэ 15 процентээр дээшэлээ. Машина бүтээлгын, металл болбосоруулгын предприятинуудта техническэ дэбжэлтэ түргэдхэгдэжэ байна. Аймагай предприятинуудта хамта дээрээ автомат ба поточно 75 линии ашаглалгада оруулагдаа.

Промышленностиин һалбаринуудые, хүдөө ажахые тодорхой һайнаар, холын хараатайгаар хүтэлбэрилхэ, тиихэдээ ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, арга боломжонуудаа элирүүлэн хэрэглэхэ, гол фонднуудһаа продукци абалгые дээшэлүүлхэ, тиигэжэ ерэхэ табан жэлдэ шэнэ амжалта туйлаха үндэһэ һуури байгуулагдажа байгаа гэжэ элидхэлшэ онсо тэмдэглэһэн.

Делегадууд **В. Г. Кортуков** (Горхон станциин узелэй парткомой секретарь), **Ю. Д. Макеев** (Шулуутайн леспромхозой директор), **В. М. Пуховской** (Шэнэ-Бэрээнэй механическа заводой директор), **В. А. Титенко** (Онохойн модоной комбинадай директор) болон бусад зарим нүхэд үгэеэ мүн лэ энэ асуудалда зорюулаа.

Аймагай партийна организаци промышленностиин, хүдөө ажахын хүгжэлтын гол һудал оложо бариха гэжэ анхарбашье, жэжэ бужа олон асуудалнуудые шиидхэхэ гэжэ ехэ сагаа бараһан байна. Партиин райком, тэрэнэй таһагууд, райкомой секретарьнууд, зарим хүтэлбэрилхы тушаалтад урдахи зорилгоёо бэелүүлхэдээ, урдань хараалһан, баталан абаһан шиидхэбэринүүдээ хүтэлбэри болгохо гэжэ заримдаа оролдоогүй. Партиин райкомой бюрогой, пленумүүдэй зарим шиидхэбэринүүд дүүргэгдээгүй үлэшоо. Эдэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын, хүсэндэнь оруулхын тула ёһотой эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулагдаагүй, хиналта эмхидхэгдээгүй.

Энэ дутагдал хүдөө ажахые хүтэлбэрилгэ дээрэ элеэр харагдана. Табан жэлэй туршада, мүн тоосоото үе соо хүдөө ажахы зарим тэды хүгжөө. Хүдөө ажахын продукт абалга жэл бүхэндэ дээшэлжэ байгаа. Хүдөө ажахые тодорхой һайнаар хүтэлбэрилхэ, холын хараатайгаар хүгжөөхын тула шухала хэмжээ ябуулганууд хараалагдаһан, бэелүүлэгдэһэн байна. Уһалууриин системые хүгжөөхын тула нэгэ миллион 732 мянган түхэриг мүнгэн хэрэглэгдээ.

Гэбэшье эндэ ехэ дутагдал бии байһаар. Газар таряалангай, мал ажалай продукци абалгаар түсэбтэ табан жэлэй даабари дүүргэгдээгүй байна. Аймаг малай тоо толгой олошоруулха түсэбөө дүүргээгүй. Иимэ байдал юунһээ тохёолдооб гэхэдэ, табан жэлэй түсэбөөр хараалагдаһан даабари дүүргэхэ хэрэгтэ хүдөөгэй ажалшадай эдэбхи үүсхэл, хүсэ шадал хүсэд һайнаар элсүүлэгдээгүй байна. Мал олоор гарзална, һубайрна.

Партиин райком бюрогой, пленумүүдэй, партийна ба ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхитэдэй суглаанууд дээрэ баталан абаһан тогтоолнуудаа бодото дээрэнь бэелүүлхэ талаар зохихо эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулаагүй. Мүн урдань абтаһан тогтоолнуудай бодото дээрээ хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байһаниинь саг үргэлжын хиналта, шалгалтада абтаагүй байна. Эдэ тогтоолнуудые дүүргэхын, хүсэндэнь оруулхын түлөө ёһотой тэмсэл ябуулагдаагүй.

Энээниие нэгэ иимэ баримта дээрэ баталан харуулхаар. Тоосоото үе соо партиин райкомой бюро дээрэ Онохойн совхоз тухай асуудал аяар зургаа дахин зүбшэн хэлсэгдээ. Совхозой түсэбтэ даабаряа дүүргэжэ шададаггүй, гүрэндэ ехэ гарза хэдэг болон бусад асуудалнууд хаража үзэгдэһэн, тусхай тогтоол баталан абтаһан юм. Теэд совхозой байдалда мүртэй хубилалта болоогүй, бии байгаа дутагдалнууд усадхагдаагүй. Совхозой мал ажал ехэ гарзатайгаар үсхэбэрилэгдэнэ.

Урдань баталан абтаһан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтын хойноһоо ёһотой хиналта, шалгалтын эмхидхэгдээгүй байһые аймагай бусад ажахынуудай байдал мүн лэ гэршэлнэ. Эрхирэгэй совхоз муу байдалда оронхой. Түсэбтэ табан жэлэй даабари дүүргэгдээгүй. Хүтэлбэрилхы тушаалтадай, мүн хүдэлмэрилэгшэдэй харюусалга дээшэлүүлхэ эрилтэ табигданагүй. Совхозой партийна организациин нүлөөн бага байгаа. Партийна суглаанууд Уставаар хараалагдаһан саг болзор соогоо үнгэргэгдөөгүй. Шүүмжэлэл, өөрыгөө шүүмжэлэлгэ дэлгэрүүлэгдээгүй. Иимэ эрхэ байдалда партийна организаци, коммунистнууд гүрэнэй зөөри хулгайлагшадые саг соонь элирүүлжэ шадаагүй.

Урдынгаа дутагдалнуудые дабтахагүй, ажахыгаа тодорхой һайнаар, холын хараатайгаар хүтэлбэрилхэ тухай тоосоото элидхэл дотор онсо тэмдэглэгдээ.

Элидхэлшэ, үгэ хэлэһэн нүхэд ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхын тула арга боломжонуудаа элирүүлэн хэрэглэхэ тухай тэмдэглэһэн байна. Хүдөө ажахые хүгжөөхэ, продукт абалгые эрид дээшэлүүлхэ арга боломжонууд элирүүлэгдэһэн байна. Жэшээлхэдэ, уһалагдадаг газар зүбөөр хэрэглэжэ шадаа һаа, тарянай, ногооной ургаса нилээд дээшэлүүлжэ болохо юм.

Ойрын жэлнүүдтэ хартаабхын ургаса абалгые 1,5 дахин, мяха үйлэдбэрилгые мүн лэ 1,5 дахин дээшэлүүлхэ, ноохо хайшалалга, һүн һаалга эрид ехэдхэхэ зорилго аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй урда табигдана. Промышленна продукциин шанар һайжаруулха, зарим предприятинуудые шэнэдхэн байгуулха, барилга-хабсаралгын ехэ хүдэлмэри хэхэ гэжэ хараалагдана.

Районно партийна организаци эдэ шухала зорилгонуудые бэелүүлхын тула партийно-эмхидхэлэй, ниитэ-политическэ хүдэлмэреэ һайжаруулха онол аргыень нарижуулха болоно гэжэ элидхэлшэ, үгэ хэлэһэн делегадууд тэмдэглээ.

Партиин обкомой секретарь **В. Г. Бирюков** конференцидэ хабаадалсажа, үгэ хэлээ.

* * *

Конференциин һүүлээр үнгэргэгдэһэн эмхидхэлэй пленум дээрэ партиин райкомой нэгэдэхи секретаряар **Ю. Р. Дмитриев**, секретарьнараар Н. А. Порнягин, Г. М. Клочихин гэшэд һунгагдаһан байна.

С. БАРДАМОВА,
манай корр.

ГЕОЛОГУУДАЙ ХУБИТА ЕХЭ

Ороной зүүн зүгэй үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөхэ, эндэхи байгаалиин баялигуудые арад зоной аша туһада зорюулха хэрэгтэ партиин XXIV съезд шухала анхарал хандуулаа һэн. Геологууд партиин съездын шиидхэбэриие өөһэдынгөө дүүргэхэ ажалай хүтэлбэри болгон, ашагта малтамалнуудые бэдэрхэ, шэнжэлхэ талаар ехэ хүдэлмэри хээ.

Партиин ээлжээтэ съездын зарлагдахаа байхада, хэһэн ажалаа шэнжэлэн хараха, согсолхо хэрэгтэй болоно. Байгаалиин баялигуудые бэдэрэн шэнжэлхэ хэрэгтэ геологуудай дүүргэхэ үүргэ тон ехэ юм.

Манай институдай геологууд Буряадай геологическа управлениин коллективүүдтэй хамта партиин XXIV съездын шиидхэбэриие бэелүүлхэ талаар бага бэшэ оролдолго гаргаа. Үнгэржэ байгаа энэ жэлдэ урдань хэжэ эхилһэн ажалаа үргэлжэлүүлһэн, шэнэ зоригонуудые шиидхэжэ захалһан байна.

Хабар-зунай полевой хүдэлмэриин үедэ республикынгаа, мүн хүршэ Шэтын болон Эрхүүгэй областьнуудай газар дайдые шэнжэлхэ хүдэлмэри хэжэ үргэлжэлүүлээ. Тиихэдээ магматическа түхэлэй хүрьһэ шэнжэлхэ асуудалда гол анхаралаа хандуулһан байна. Энэ асуудал яахадаа геологуудые ехэтэ һонирхуулнаб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, республикымнай газар дайдын хүрьһэнэй ехэнхи хуби иимэ бүридэлтэй юм, тиимэһээ научна талаараа ехэ удха шанартай, һонирхомоор байна. Хоёрдохёор, республикымнай байгаалиин ашагта малтамалнуудай хэбтэшэ иимэ түхэлэй хүрьһэтэй сэхэ холбоотой.

Энэ талаар олон геологууд аша туһатай хүдэлмэри хээ. Эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэд Е. А. Литвиновский, Ф. Г. Рейф, бусад зарим нүхэд Сэлэнгэ, Үдэ, Баргажан голнууд шадархи газар дайдын гранит шулуунай хэбтэшэ шэнжэлээ. Энэ шулуунай бүридэлтэй молибденэй, вольфрамай болон бусад зарим металлнуудай хэбтэшэ сэхэ холбоотой байха юм. Ф. Г. Рейдэй геологоуправлениинхидтай шэнжэлгын хүдэлмэри хамта хэһэнэй ашаар вольфрамай руда бэдэрэн олохо шэнэ арга тэрэниие хэрэглэхэ дурадхал оруулагдаһан байна.

Газар дайдын хүрьһэн, ашагта малтамалнуудай бүридэл, тэдэнэй хэбтэшэ эрдэмтэдые ехэтэ һонирхуулна. Энэ асуудалые геологууд Ц. О. Очиров, В. И. Турунхаев, К. Б. Булнаев шэнжэлэн тодорхойлжо байна.

Манай үеын агуу ехэ барилга болохо Байгал-Амарай түмэр замай барилгадажа эхилхэдэ геологуудай урда шэнэ зорилго табигдаа. БАМ-ай зурын гараха газар дайдые шэнжэлхэ, эндэхи баялигуудые аша туһатайгаар хэрэглэхэ асуудал шиидхэхэ хэрэгтэй.

Геоморфологиин лабораториие даагша, геолого-минералогическа эрдэмэй кандидат Д. Б. Базаровай хүтэлбэри доро шэнжэлгын шухала хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Энэ бүлэг геологууд республикымнай газар дайдаар гараха БАМ-ай участогай хүрьһэ, тэрэнэй онсо илгаа шэнжэлнэ. Геологуудай хэһэн шэнжэлгын, тобшололгын хүдэлмэри промышленна барилга, һуурин тосхон болон городуудые бодхохо үедэ хараадаа абтаха юм.

Институдай бусад эрдэмтэд, мэргэжэлтэд мүн лэ бэдэрэлгэ-шэнжэлгын шухала хүдэлмэри хэжэ байһаар. БАМ-ые барилгатай, эндэхи газар дайдын баялигуудые ашаглан хэрэглэхэ зорилготой холбоотой шухала олон асуудалнуудые шиидхэхэ эрилтэ табигдана. Урданьойроо хүртөөгүй газар дайда шэнжэлхэ, эндэхи ашагта малтамалнуудые, байгаалиин ондоошье баялигуудые бэдэрэн олохо, шэнжэлэн тодорхойлхо талаар ехэ хүдэлмэри мүнөөшье хэгдэнэ.

Геолого-минералогическа эрдэмэй кандидат И. М. Борисенкын хүтэлбэрилдэг бүлэг хүдэлмэрилэгшэд БАМ шадархи инженерно-геологическа болон гидрогеологическа эрхэ байдалые тодорхойлно. Эндэхи газар уһалха, мелиорациин хүдэлмэри хэхэ ямар эрхэ байдалай, арга боломжын бии байһые элирхэйлнэ. Энэ хүдэлмэриин ехэ удха шанартай байһаниинь ойлгосотой ха юм. Бэдэрэлгэ-шэнжэлгын, тодорхойлолгын ехэ хүдэлмэри хэһэнэй үндэһэ һуури дээрэ газар таряалан эрхилхэ, хүдөө ажахын ямар һалбари хүгжөөжэ боломоор байһаниинь тобшологдохо байна. Энэ асуудал ойрын сагта шиидхэгдэхэ ёһотой. БАМ-ай барилгашадые, харгын зурын гараха участогта ажаһуугшадые хүдөө ажахын продуктаар хангаха арга бэдэрэн хэрэглэлгэ мүнөө үедэ шухала болоно.

Байгал-Амарай харгын дүтэ шадархи минеральна нөөсэнүүдые элирүүлхэнь ехэ удха шанартай. Манай коллектив энээниие харюусалга ехэтэй даабари гэжэ хуулита ёһоороо тоолоно.

Геохимиин, метаморфизмын лабораториин эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэд туулгагуулинай Холоднинска рудагай хэбтэшын, мүн Тыя гол шадархи түмэрэй нөөсын онсо илгаае тодорхойлжо эхилээ. Энэ хүдэлмэри хэһэнэй ашаар рудагай, түмэрэй хэбтэшын хэмжээн, тэрэниие хэрэглэн ашаглаха ямар предприяти бодхожо боломоор байһаниинь элирүүлэгдэхэ юм.

БАМ

МҮНӨӨНЭЙ АГУУ БАРИЛГА

Институдай ахалагша эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ Э. Г. Конников һонирхолтой хүдэлмэри хэжэ дүүргээ. БАМ шадархи газар дайдада титанай хэбтэшын бии байһые тодорхойлбо. Тиигэжэ шэнжэлгын ехэ хүдэлмэри түгэсхэгдэбэ. Хойто Байгал шадархи титанай хэбтэшын нөөсэ шэнжэлэгдэнэ. Саашадаа республикымнай хойто зүгэй райондо титанай баян хэбтэшэ үшөөшье олдохоор байна гэжэ элирүүлэгдээ.

Институдай геологуудай хабар-зунай үедэ хэһэн хүдэлмэри эдэ бүгэдөөр хизаарлагданагүй. БАМ шадархи газар дайдын дарасые шэнжэлэн тодорхойлхо ондоошье хүдэлмэри хэгдээ, саашадаашье хэгдэхэ байна. Мүн эндэхи байгаалиин эрхэ байдалда промышленностиин ямар һалбари хүгжөөхэб, хүдөө ажахые эрхилхэ хэр зэргэ арга боломжонууд бииб гэһэн асуудалнууд шиидхэгдэнэ.

Манай геологууд полевой хүдэлмэриингөө материалнуудые һайнаар шэнжэлжэ, партиин XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха зорилго урдаа табяа.

Г. АНДРЕЕВ,
СО-гой Буряадай филиалай геологиин институдай директорэй орлогшо.

Үнгэржэ байгаа энэ табан жэлэй үедэ геологуудай гол зорилго юун байгааб гэхэдэ, республикынгаа минеральна болон ашагта малтамалнуудай хэбтэшэ бэдэрэн тодорхойлхо, геолого-шэнжэлгын хүдэлмэриин экономическа ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, шэнжэлэн тодорхойлогдоһон минеральна хэбтэшын нөөсэ элирүүлхэ хүдэлмэриин болзор хорооохо гэхэ мэтэ байгаа.

Юһэдэхи табан жэл урдын табан жэлнүүдэйхиһээ өөрын илгаатай, Энэл үедэ Буряадай геологоуправлениин коллектив минеральна хэбтэшын олон нөөсэ бэдэрэн олоһон, шэнжэлэн тодорхойлжо, промышленна ашаглалгада тушааһан байна. Тодорхойлон хэлэхэдэ, табан жэлэй хугасаада ашагта малтамалнуудай 30-аад хэбтэшэ промышленна ашаглалгада тушаагдаа. Барилгын материалнуудай, шулуу нүүрhэнэй шэнэ хэбтэшэ олдожо, шэнжэлэн тодорхойлогдоһон байна.

Апатидай Ошурковска хэбтэшэ тэдэнэй дундаһаа эгээл шухалань болохо юм. Энэ хэбтэшэ бүхы талаһаа шэнжэлэн тодорхойлогдоод, промышленна ашаглалгада үгтэһэн байна. Апатидай руда шанаржуулха томо предприяти баригдажа эхилээ.

ХОРЁОД БРИГАДА УРИД ГАРАА

Республикынгаа түлишын энергетическэ нөөсэ элбэгжүүлхэ асуудал ехэ удха шанартайда тоологдоо. Бэдэрэлгэ, шэнжэлгын хүдэлмэри хэһэнэй ашаар Олон-Шэбэрэй шулуу нүүрhэнэй хэбтэшэ олдоһон байна. Республикымнай хойто зүгтэхи Ципиканай алтанай приисктэ хүгжөөхэ арга боломжын бии байһаниинь элирүүлэгдээ.

Геолого-бэдэрэлгын хүдэлмэри эдэ бүгэдөөр хизаарлагдаагүй. Ашагта малтамалнуудай шэнэ шэнэ нөөсэ элирүүлхэ, байгаалиин баялигуудые табан жэлэй аша туһада зорюулха талаар бага бэшэ хүдэлмэри хэгдээ. Баян нөөсэтэй ашагта малтамалнуудай, элдэб рудагай хэдэн хэбтэшэ олдоһон, шэнжэлэн тодорхойлогдоһон байна. Промышленность хүгжөөлтэдэ эдэ бүгэдын ямар удха шанартай, аша туһатай байхань элирүүлэгдэжэ үргэлжэлһөөр.

Ажалай Улаан Тугай ордено геологуудай коллектив табан жэлэй арадай ажахын түсэбтэ даабари бүхы дээрэнь амжалтатайгаар дүүргэһэн байна. Табан жэлэй түсэбтэ даабари болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөөн геологуудай дунда дэлгэрүүлэгдээ. Олон коллектив энэ мүрысөөндэ һайн үрэ дүн туйлажа, урдахи зорилгоо урагшатайгаар бэелүүлжэ ябаа. Сэлэнгын экспедициин, Ермаковско партиин управлениин түбэй лабораториин коллективүүд табан жэлэйнгээ түсэбтэ даабари болзорһоонь урид дүүргэһэн. Үрэмдэлгын ба горнопроходческо 18 бригада табан жэлэй даабариие болзорһоонь урид дүүргэһэн тухайгаа мүн лэ элидхэһэн байна.

Манай геологууд КПСС-эй XXV съездые ажалдаа шэнэ амжалта туйлан угтаха хүсэлэнтэй. Съездын нээгдэхэ үдэр болотор ашагта малтамалнуудай үшөө дүрбэн хэбтэшэ промышленна ашаглалгада тушааха зорилго тэдэнэр табинхай.

Республикынгаа үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөхэ хэрэгтэ геологууд өөһэдынгөө хубитые бага бэшэ оруулна.

М. МОИСЕЕВ,
Буряадай геологоуправлениин таһагай начальник.

Түрүү дүй дүршэл

МЭДЭЭЖЭ МАЛШАНАЙ НЮУСА

Мяхалиг үүлтэрэй мал үсхэбэрилдэг колхоз, совхозуудта мал адуулагша эгээл харюусалгатай, хүндэтэй уялга дүүргэдэг гээшэ. Тэдэнэй дүршэл, шадабари жэл бүри ургана, баян болоно. Үнгэрэгшэ 1974 ондо Захааминай аймагай совхозуудай мал адуулагшадай 42 коллектив зунай бэлшээриин үедэ үхэр бүхэнэй шэгнүүрые үдэртөө 1000 граммһаа ехээр нэмээжэ шадаа һэн. Табан жэлэй түгэсхэхы оной зунай үедэ аймагай 100 гаран мал адуулагша «100 үдэртэ—100 килограмм» гэһэн уряа доро ажаллажа гараа. Тэдэнэй 47-ниинь абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэһэн байха юм. Тэдэнэй тоодо Санагын совхозой суута малшан Гармажап Цыреторович Логинов оролсоно.

Гармажап Цыреторович Захааминай аймагай дүршэл ехэтэй малшадай нэгэн болоно. Ниитын мал ажалда 30 гаран жэл хүдэлөө. КПСС-эй гэшүүн Г. Ц. Логинов коммунис ажалай ударнигай нэрэ солодо хүртэһөөр үнинэй юм. Юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлһээ эхилжэ, гүрэндэ тушаагдаха мал харууһалдаг болонхой. Энэньшье ойлгосотой. Дүршэл, шадабари ехэтэй хүнүүдтэ тиимэ харюусалгатай ажал даалгагдана ха юм.

«Мал адуулагшын ажал урданайхиһаа хүнгэн болоо. Ямаршье хүнэй хүдэлхөөр юм ааб даа» гээд заримашуул хөөрэлдэдэг. Үнэн дээрээ тиимэ бэшэ. Малай тоо толгой олошоруулхын, жэлэй дүрбэн сагта тарган байлгахын тула ехэхэн оролдолго, шадабари хэрэгтэй. Тиихэдэ бэлшээрингээ газарые табан хургандаал адли һайнаар мэдэхэ болоно. Үшөө хэды иһанай үхэр ямар газарта бэлшээхэдэ һайн бэ гэжэ Гармажаб Цыреторович мэдэдэг.

— Бэлшээн таргалуулагдаха малда һайн ногоотой бэлшээри хэрэгтэй юм,—гэжэ нүхэр Логинов хөөрэнэ. —Үхэрнүүдые һайнаар бэлшээхэ асуудал тон харюусалгатай хэрэг гэжэ һанагдана. Бэлшээрингээ газар һайса мэдэхэ, тэрэнээ хирэ хирэ болоод лэ һэлгэжэ байха хэрэгтэй. Тиихэдэ саг соонь уһалха, тэжээлэй дабһа үгэхэ асуудалнуудые мартажа болохогүй.

Зунай бэлшээриин сагай эхилхэһээ урид малшан бүхэндэ тусхай даабари үгтэдэг гуримтай. Тэрээн соонь толгой бүхэнэй шэгнүүрые үдэртөө хэды граммаар нэмээхэб, хамтадаа хэды центнер нэмэлтэ мяха абаха ёһотойб гэхэ мэтын даабаринууд байдаг. Мүн түсэбөө дүүргэбэл, үлүүлэн дүүргэбэл, хэды шэнээн салин хүлһэ, нэмэлтэ түлбэри абахаб гэжэ заагдаһан байдаг юм.

1971 онһоо—юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлһээ эхилжэ, Гармажаб Цыреторович зунай сагта үхэрэй толгой бүриин шэгнүүрые үдэртөө 1000 граммһаа ехээр нэмээдэг байна. Энэмнай зунай 100 үдэрэй туршада үхэр бүхэнэй шэгнүүрые 100 килограммаар нэмээһэн жэшээтэй болоно. Жэл бүри 160—170 залуу мал харууһалаад, бүлтыень тарган сэгнэлтэтэйгээр гүрэндэ тушаадаг. Тиихэдэ толгой бүхэнэйнь шэгнүүр 300 килограммһаа холо дээгүүр байдаг. Һүүлэй 5—6 жэлэй туршада тэрэнэй харууһалдаг гүүртэдэ нэгэншье үхэр гарзалаагүй. Гармажаб Цыреторович малай шэгнүүр нэмээхэ талаар хубиингаа табан жэлэй даабариие энэ жэлэй августын нэгэндэ 105,4 процент дүүргэһэн байна.

Санагын совхоз зунай бэлшээриин үедэ ехэ мяха хямда сэнтэйгээр абадаг байха юм. Жэшээнь, нёдондо зун нэгэ центнер нэмэлтэ мяханай оорынь үнэ сэн 48 түхэриг болоо һэн. Тиигэхэдээ ажахыдашье, малшандашье аша үрэ ехэтэй болоно бшуу: совхоз ехэ олзо. Малшан нэмэлтэ түлбэри ехээр абана.

Адууһа мал бэлшээн таргалуулха хэрэг малшанай дүршэл, шадабариһаал дулдыдадаг гээшэ. Эндэ гол шухалань юуб гэхэдэ, бэлшээриин газар зүбөөр хэрэглэлгэ болоно. Тиихэдэ малаа саг соонь уһалха, тэжээлэй дабһа үгэхэ хэрэгтэй. Эдэ бүгэдые Гармажаб Цыреторович, тэрэнэй һамган Норжит Бадмаевна һайса ойлгожо, нарин нягтаар сахидаг гуримтай. Жэшээлэн хэлэбэл, зунай сагта үхэрнүүдээ үглөөнэй 4—5 часта бэлшээридэ гаргажа, һүниин 11—12 час болотор адуулдаг. Үдэртөө заабол гурба дахин уһалха.

Бүри май һарада зуһаландаа — Сагаан-Бэлшэр гэжэ газарта нүүжэ, хадын үбэрэй бэлшээридэ малаа адуулна. Ушарынь юуб гэхэдэ, тиимэ газарта дулаан байдаг, ногоониинь эртэ ургадаг байна бшуу. Сагаан-Бэлшэртээ 1—1,5 һара соо малаа адуулаад, һүүлээрнь Баруун-Дотоожо гэжэ газарта нүүдэг гуримтай. Үбһэ хуряалгын дүүрэмсээр хэнзэ ногоотой сабшалан дээрэ үхэрнүүдээ бэлшээдэг юм. Игэхэдээ зунай 3—4 һарын туршада бэлшээриин 3 газар һэлгэдэг болоно. Нэгэ газарайнгаа бэлшээриие 4—5 хоноод лэ һэлгэжэ, малаа адуулдаг байна.

— Малаа бэлшээридэ гаргаад, дуран соонь табижархёо һаа, түргэн тарашадаг юм. Тиигэхэдээ бэлшээриингээ ногоо таһа гэшхэжэ, түргөөр муудуулдаг,—гэжэ Гармажаб Цыреторович хөөрэнэ. — Иимэ ябадал минии һанаанда таарадаггүй. Малаа өөрынгөө дураар бэлшээхэ хэрэгтэй. Һалхитайшаг, хура бороотой үдэрнүүдтэ малаа ой модотойхон, бүгшэм газарта адуулхада һайн байдаг. Наратай дулаан үдэрнүүдтэ гол горхоной эрьеэр, талын бэлшээридэ адуулхада, дээрэ гэжэ һанагдагша.

Бэлшээриин үедэ малайнгаа зан абариие һайса адаглажа ябаха асуудалда Гармажаб Цыреторович баһал ехэ анхарал хандуулна. Зунай сагта үглөө эртүүр, үдэшэндөө мал һайнаар бэлшэнэ. Юуб гэхэдэ, энэ үедэ ногоон шүүдэртэй байна ха юм. Һайн ногоотой бэлшээридэ адуулхадаа, үхэрнүүдээ ехээр тараангүй, нэгэ доронь эдеэлүүлхые оролдодог. Хэрбээ ногоонойнь муушаг һаа, ондоо бэлшээридэ абаашажа адуулдаг. Ажалайнгаа эдэ бүгэдэ нюусануудые дүршэл ехэтэй малшан дүүрэнээр хэрэглэжэ, эрхим һайн дүнгүүдые туйладаг болонхой.

Гармажаб Цыреторовичэй харууһалдаг мал жэл бүри сентябрь һара соо гүрэндэ тушаагдадаг юм. Табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэшье эрхим һайн үрэ дүн туйл[аа]... гараа—үхэр бүхэнэйнь шэгнүүр үдэртөө 1207 граммаар нэмээгдээ. Бүхы [...]лын тарган сэгнэлтэтэйгээр мяханай комбинадта тушаагдаа. Тиигэжэ түгэсхэхы жэлдэ абаһан социалис уялгаа амжалтатайгаар дүүргэбэ.

Малаа тушааһанайнгаа һүүлээр 8—10 һаратай [...]руунуудые тушаажа аба[...] үбэлжөөндөө нүүдэг [...]. Үбэлэй сагта тэдэнээ һайнаар харууһалжа, толгой бүриин шэгнүүрые үдэртөө 200—300 граммаар нэмээдэг байна. Үбһэнэй, та[ряанай] зүйлэй хомор[...]шье сагта нэмэлтэ шэгнүүр абаһан лэ байха. Энэнь бэлшээрингээ газар зүбөөр хэрэглэһэнэй, бэлэдхэгдэһэн тэжээлээ ашаг үрэтэйгээр гаргашалһанай хүсөөр [...]лагдана. Үбэлэй сагта үг[лөө] гүүр буруунуудтаа [...]һэ үгөөд, [...] уһалдаг. Тиигээд б[элшээ]шээридэ гаргажа, хи[...] уулын үбэртэ, гол горхоной эрьеын шугы сосгүүр адуулдана.

—Зүбөөр бэлшээгээд, һа[йнаар] уһалаад, дулаан бай[...] байлгаа һаа, үбэлдөөшье [нэ]мэлтэ шэгнүүр абажа болоно юм. — гээд, Гармажап Цыреторович хөөрэнэ. — Үбэ[лэй] хүйтэндэ үхэрнүүдые [...] доронь байлгангүй, бай[...] һаань холошог бэлшээхэ [хэ]рэгтэй. Ябахадаа мал [...]ранагүй, харин бэень һа[...] дулаасана ха юм.

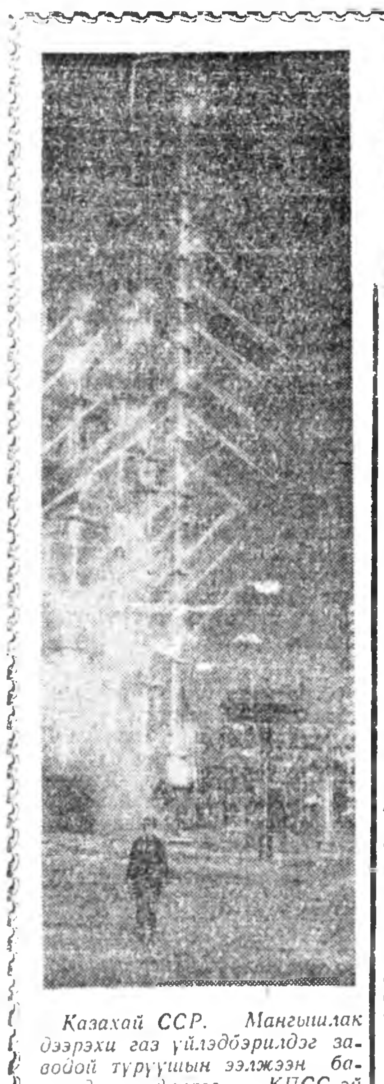
Санагын совхозой су[...] малшад Гармажаб Цыреторович Норжит Бадмаевна хоёр иимэ гуримаар туша[...]ран жэлэй хугасаада ни[...] мал ажалда хүдэлжэ, үйлэдбэриин эрхим үрэ дүнгүүд туйлана. Тиигэжэ түрэл совхозойнгоо адууһа малай [тоо] толгой олошоруулха, [аж]ахын экономикые хүгж[өө]хэ хэрэгтэ хубитаяа оруулжа ябана бшуу.

— КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ дэ[...]лэгдэһэн социалис у[...] абаабди,—гэжэ коммунист Гармажаб Цыреторович Логинов хөөрэлдөөнэйнгөө түгэсхэлдэ хэлэбэ. — Энэ жэлэй үбэлжэлгые гээл[гэ]ролтогүйгөөр үнгэргэжэ, [...]даал һаа, ехэ нэмэлтэ шэгнүүр абахын түлөө бүхы [...]далаараа оролдохобди.

Д. ДАШИЕВ,
аймагай газетын редактор[...]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: малшан Г. Ц. Логинов.

Ф. СИЗЫХЭИ фото.
Захааминай аймаг.

Казахай ССР. Мангышлак дээрэхи газ үйлэдбэрилдэг заводой түрүүшын ээлжээн баригдажа дүүрэә. КПСС-эй XXV съездын нээгдэхэ үдэр хоёрдохи ээлжээниинь ашаглагдиха юм. Мүнөө предприятиин коллектив ажалай вахтада жагсажа, эршэмтэйгээр ажаллана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: үдэр һүнигүй хүдэлдэг газ буйлуулгын цех.

ТАСС-ай фотохронико.

СОВЕТ ОРОН — ШЭНЭ ҺОНИН

АВИАТОРНУУД — ХЛОПОК УРГУУЛАГШАДАЙ ТУҺАЛАГШАД

ОШ (Киргизэй ССР). (ТАСС-ай корр. Е. Ивакин). Киргизэй хлопок ургуулдаг ехэ зоно—Кызыл-Джарска голдо самоледууд ниидэн ерэбэ. Хүдөө ажахын авиациин летчигууд эндэ үтэгжүүлгэнүүдээр нэмэлтэ тэжээл оруулжа эхилбэ. Хүдэлмэреэ богони болзор соо дүүргэхые оролдон, авиаторнууд үдэр бүри 1500 гектарта нэмэлтэ тэжээл оруулхые шиидэә.

Мэргэжэлтэдэй тоолон гаргаһанай ёһоор, агаарһаа таряалангуудта нэмэлтэ тэжээл оруулалга газар дээрэһээ хэгдэһэндэ орходоо 2,5 дахин ашаг үрэ ехэтэй байна.

ҮРЭЖЭЛТЭ ҮТЭГЖҮҮЛГЭНҮҮД

КОНСТАНТИНОВКА (Донецкэ область). (ТАСС-ай корр. Б. Герценов). Жэлэй эхинһээ хойшо Константиновска химическэ заводто нэгэ миллион тонно минеральна үтэгжүүлгэнүүд үйлэдбэрилэгдэбэ. Тиигэжэ даабариһаа гадуур 70 мянгаһаа үлүү тонно үтэгжүүлгэ гаргагдаа.

Цехүүдые шэнэдхэн һэльбэһэнэй, түхеэрэлгэнүүдыень нарижуулан һайжаруулһанай ашаар иимэ ехэ амжалта туйлагдаһан байна.

Энэ жэлдэ химигүүд шэнэ түхэлэй үтэгжүүлгэ—сульфаткали гаргажа эхилбэ. Сернэ кислота, гэр һуудалай химиин эдлэл хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилхэ түсэбүүд болзорһоо уридлагдана.

МЕЛИОРАТОРНУУД — ТАРЯАШАДТА

УССУРИЙСК. (ТАСС-ай корр. А. Гулянский). Тельманэй нэрэмжэтэ совхоздо дренажно-уһалууриин түхеэрэлгэ 1976 ондо ашаглалгада оруулагдахаар түсэблэгдөө һэн. «Уссурийскводстрой» трестын Октябрьска нүүдэл оньһожоруулагдаһан колонныи мелиораторнууд энээниие болзорһоонь урид ашаглалгада оруулба. Овощ тарижа ургуулха 200 гектар шэнэ газар ажахы абаа. Мелиораторнууд ажалаа һайнаар эмхидхэжэ, түрүү технологи үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, шэнэ техникэ ашаглажа, барилгын болзорые хоёр дахин хорооһон байна.

Намаг налхитай газар хатаалгын ба уһалууриин 50 түхеэрэлгэ, энэ жэлдэ барижа, «һайн» сэгнэлтэтэйгээр ашаглалгада оруулаа. Шэнэ газар ашаглалгада оруулха жэлэйнгээ түсэбые трестын коллектив болзорһоонь урид дүүргэһэн байха юм.

АМАРАЙ ХҮҮРГЭ: НЭГЭ МИЛЛИОН

КОМСОМОЛЬСК - НА - АМУРЕ (Хабаровска хизаар). ТАСС-ай корр. М. Ханух). Хоёр һарын урда тээ түрүүшын поездын гараһанһаа хойшо БАМ-ай зүүн үүдээр—Амарай хүүргэ дээгүүр нэгэ миллион тонно ашаан зөөгдэбэ. Хүүргын ашаглалгада оруулагдахатай хамта, Комсомольск-Сортировочная гэжэ түмэр замай станци хүдэлжэ эхилээ һэн. Оройной зүүн гаваньнуудта ашаа хүргэхэ ёһотой поезднууд эндэ бүридхэгдэдэг байна. Мүнөө Амар мүрэн дээгүүр эшелонуудые һалаар гаргаха, үбэлдөө мүльһэн дээгүүр түмэр зам татаха хэрэггүй болоо.

УРААЛАЙ 600 МЯНГАДАХИ «МОСКВИЧ»

ИЖЕВСК. (ТАСС-ай корр. Ю. Кедров). Түсэбтэ табан жэлэй эхинһээ хойшо Ижевскын автомобильна заводой гол конвейерһээ «Москвич-412» түхэлэй 600 мянгадахи автомобиль болзорһоо хоёр долоон хоногоор урид бүтээгдэн гаргагдаба. Ахалагша мастер С. Савельев толгойлоиотой предприятиин түрүү бригада тэрэниие хабсарһан байна. Энэ түсэбтэ табан жэлэй даабариһаа гадуур 6800 машина бүтээгдээ.

Бага хэмжээнэй түрүүшын 100 мянган машина бүтээн гаргахын тула 17-һаа үлүү һара хэрэгтэй болоо һэн. Харин һүүлшын 100 мянган автомобиль гол конвейертэ хоёр үлүүтэй дахин түргөөр хабсаргагдаа. Шэнэ техникэ, түрүү технологи үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэнэй, КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө ажалшадай коллективүүдэй мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэй ашаар иимэ ехэ амжалта туйлагдаһан байна.

Нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ

(Түгсэхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

Тэрэ үеын, мүнөө холо болоһон үе сагай, революционно һаналаа нэгэдэлгын заншал манай мүнөөдэрэй, социализм ба коммунизм байгуулгын үе шатын эрхэ түүхэдэ үргэлжэлүүлэгдэнэ гэжэ хэлэхэ бүрин эрхэтэйбди. Манай партинуудай дайшалхы нэгэдэлээр, манай гүрэнүүдэй политическэ бата бэхи нэгэдэлээр, совет болон поляк арадуудай [illegible] хани барисаагаар энэ һаналаа нэгэдэлгэ тодорхойлогдоно. **(Үни удаан болоһон альга ташалга).**

Совет-поляк бүхы талын хани харилсаан хоёр оронуудай урагшаа дабшалтын шухала [illegible] болоһон. Тэрэнэй үрэ дүнгүүд табан жэл бүхэнэй [illegible] бүри [illegible], үргэн дэлгэсэтэй болоно.

Бидэнэр арадай ажахын түсэбүүдээ гүнзэгыгөөр холбоһон болообди, экономическэ томо асуудалнуудые [illegible] наука болон техникые түргөөр хүгжөөлгые хамтараа түйланабди. Социалис болон коммунис [illegible]. Партиин болон нийтын организацинуудай хоорондохи, захиргаануудай болон [illegible] коллективүүдэй хоорондохи холбоо барисаан бүри ехэ болоно. Энэ бүгэдэ хадаа манай арадуудай саашанхи нэгэдэлые [illegible] **(Альга ташалга).**

Эндэ, съезд дээрэ, нүхэр Герек манай партии, манай совет арад тухай ехэ халуун үгэ хэлээ. КПСС-эй [illegible] **(Үни удаан болоһон альга ташалга).**

[illegible] **(Үни удаан болоһон альга ташалга).**

Нүхэдүүд! Мүнөө манай хото Советскэ Союзай Коммунис партиин XXV съездэ [illegible]

Социалис гүрэнүүдэй хани [illegible] — энэ хадаа манай [illegible]

түгэс хүсэтэй, һайн һайхан ажабайдалтай болохоб, [illegible] юм. **(Үни удаан болоһон альга ташалга).**

Социалис хани барисаан — энэ хадаа шэнэ тухайн союз мүн. [illegible] **(Альга ташалга).** Энэ хадаа — [illegible] **(Үни удаан болоһон альга ташалга).**

Социалис хани барисаан — энэ хадаа бүхы дэлхэй дээрэхи эрхэ сүлөөгэй, эб-найрамдалай [illegible]

Социалис гүрэнүүдэй хани барисаан [illegible]

[illegible] **(Үни удаан болоһон альга ташалга).**

Арадай Польшын, мүн бусад социалис гүрэнүүдтэй манай [illegible] **(Үни удаан болоһон альга ташалга).**

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Мүнөөнэй дэлхэй дээрэхи [illegible]

Хельсинкидэ [illegible] Европын [illegible] 1977 онһоо [illegible]

Мүнөө, Европодо [illegible]

Амгалан [illegible]

Энээнтэй дашарамдуулан [illegible] **(Үни удаан болоһон альга ташалга).**

Хүндэтэ нүхэдүүд, танай съездын [illegible]

Түгсэхэлэй энэ документ [illegible]

Шэнэ Польшые байгуулгада арадай дайшалхы манлай болохо Польшын Худэлмэришэнэй нэгэдэмэл партида мандаха болтогой! **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Совет-поляк ахадүүгэй хани барисаан улам бэхижэг, гүнзэгырэг лэ! **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Маркс—Энгельс—Ленинэй агуу эхэ үзэл суртал шэнэ шэнэ илалтануудые туйлаха байг лэ! **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Эб найрамдал мандаха болтогой! Коммунизм мандаха болтогой!

(Нэрьемэ альга ташалган. Бүгэдөөрэн бодоно. Советскэ Союзай Коммунис парти мандаха болтогой! гэһэн абяанууд гарана).

МАРКСИЗМ-ЛЕНИНИЗМЫН ГОЛ ЁҺОНУУДТА ҮНЭН СЭХЭ БАЙХА

ПОРП-ын VII СЪЕЗД ХҮДЭЛМЭРЕЭ ҮРГЭЛЖЭЛҮҮЛҺЭЭР

ВАРШАВА. (ТАСС). Польшын хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин хүтэлбэри доро социалис Польшын арадай зоной нэгэдэлэй улам бэхижэжэ байһые, марксизм-ленинизмын гол ёһонуудта коммунистнуудай үнэн сэхэ байһые Варшавада боложо байһан ПОРП-ын VII съезд үнэншэмөөр элирхэйлэн харуулаа.

ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Герегэй хэлэһэн, «Социалис байгуулалтые саашадань хурдан түргөөр хүгжөөхын түлөө—ажалай шанар улам дээшэлүүлхын түлөө, арадай байдал һайжаруулхын түлөө» гэһэн ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой программна элидхэлые, ПОРП-ын ЦК-гай тоосоото элидхэлые съездын хоёрдохи үдэр зүбшэн хэлсэжэ эхилһэн байна.

Аха дүү 69 Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партиин, социалис партинуудай, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй делегацинууд съездын хүдэлмэридэ хабаадана.

Советскэ Союзай Коммунис партиин делегациин толгойлэгшо КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев декабриин юһэнэй үглөөнэй заседани дээрэ үгэ хэлэбэ. Съездэ хабаадагшад тэрэнине нэрьемэ, удаан альга ташалгаар угтаһан байна.

Польшын хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин VII съездэ Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй эльгээһэн амаршалгые нүхэр Л. И. Брежнев нүхэр Э. Герегтэ дамжуулба.

Польшын Хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партида, поляк арадта хандажа, үнэн зүрхэнэй халуун дулаан үгэнүүдые хэлэһэнэйнь түлөө заседани дээрэ түрүүлэгшээр һууһан ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ПОРП-ын ЦК-гай секретарь Э. Бабюх нүхэр Л. И. Брежневтэ үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргөө. Советүүдэй оронине саашадань хүгжөөхэ үргэн ехэ түсэбүүдые хараалха КПСС-эй XXV съездээ бэлдэжэ байһан совет коммунистнуудта эгээл һайн һайхан хүсэлэнгүүдые манай съездэ хабаадагшадһаа дамжуулхыетнай Таниие гуйнабди гэжэ Э. Бабюх үргэлжэлүүлэә. Аха дүү поляк арадһаа агууехэ бүхы совет арадта эгээл һайн һайхан хүсэлэнгүүдые мүн лэ дамжуулхыетнай гуйнабди.

Зал соо суглараһан бүхы хүнүүд эдэ үгэнүүдыень халуун альга ташалгаар угтаһан байна.

ПОРП-ын VII съезд хүдэлмэрээ үргэлжэлүүлһээр.

ИНТЕРНАЦИОНАЛЬНА ҺАНАЛАА НЭГЭДЭЛГЫН ЗАМААР

Испаниин Коммунис партиин Түрүүлэгшэ Долорес Ибарруриин нэрэ фашизмда эсэргүү, испан арадай сүлөөтэ байдалай түлөө, демократиин түлөө, эб найрамдалай ба социализмын түлөө сухаришагүй, дүлэтэ тэмсэлшын нэрэ болоно гэжэ бүхы дэлхэйн ажалшан арад һайн мэдэдэг юм. Совет, испан арадуудай хоорондохи, Советскэ Союзай ба Испаниин Коммунис партинуудай хоорондохи хани барисаае хүгжөөлгэдэ Д. Ибарруриин ехэ туһа хүргэһыень, хубитаяа оруулһыень совет хүнүүд һайн мэдэдэг.

Испаниин уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элитэ ехэ ажал ябуулагшын түрэһөөр 80 наһанай ойе тэмдэглэхын тула Москвагай ажалшадай түлөөлэгшэд декабриин 8-да Эрдэмтэдэй байшан соо сугларба.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн А. Я. Пельше, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарёв, КПСС-эй ЦК-гай ба КПСС-эй МГК-гай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, ниитын эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд түрэһэн үдэрөө тэмдэглэжэ байгшатай хамта суглаанай президиумдэ һуугаа. Бразилиин Компартиин Генеральна секретарь Л. К. Престес, Коста-Рикын Арадай манлай гэдэг партиин ЦК-гай Генеральна секретарь М. Мора, Панамын Арадай партиин Генеральна секретарь Р. Д. Соуса ба бусад Коммунис партинуудай түлөөлэгшэд эндэ байлсаба.

КПСС-эй МГК-гай секретарь Р. Ф. Дементьева нийслэл хотын коммунистнуудай, бүхы москвагайхидай үмэнэһөө баярта ойгоорнь Долорес Ибарруриие үнэн зүрхэнһөө амаршалаад, элүүр энхэ ябахыень, үргэн ехэ ажал ябуулгадаа амжалта туйлахыень тэрээндэ хүсэбэ.

Удаань Б. Н. Пономарёвто үгэ үгтөө. КПСС-эй Центральна Комитедэй Долорес Ибаррурида эльгээһэн амаршалгые тэрэ уншаба. Испаниин алдарта басагые Октябриин Революциин орденоор шагнаха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые тэрэ уншаад, суглаарагшадай нэрьемэ альга ташалга доро үндэр дээдын шагнал тэрээндэ барюулаа. Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй үмэнэһөө, бүхы совет хүнүүдэй үмэнэһөө Б. Н. Пономарёв Долорес Ибарруриие амаршалаад, энхэ элүүр, соётой сарюун, испан арадай аша туһада, марксизм-ленинизмын агууехэ суртал һургаалнуудай илан мандахын аша туһада хэлэн һайн һайхан ажал ябуулгадаа бууралшагүй эршэ зоригтой, хүсэ шадалтай байхыень тэрээндэ хүсэбэ.

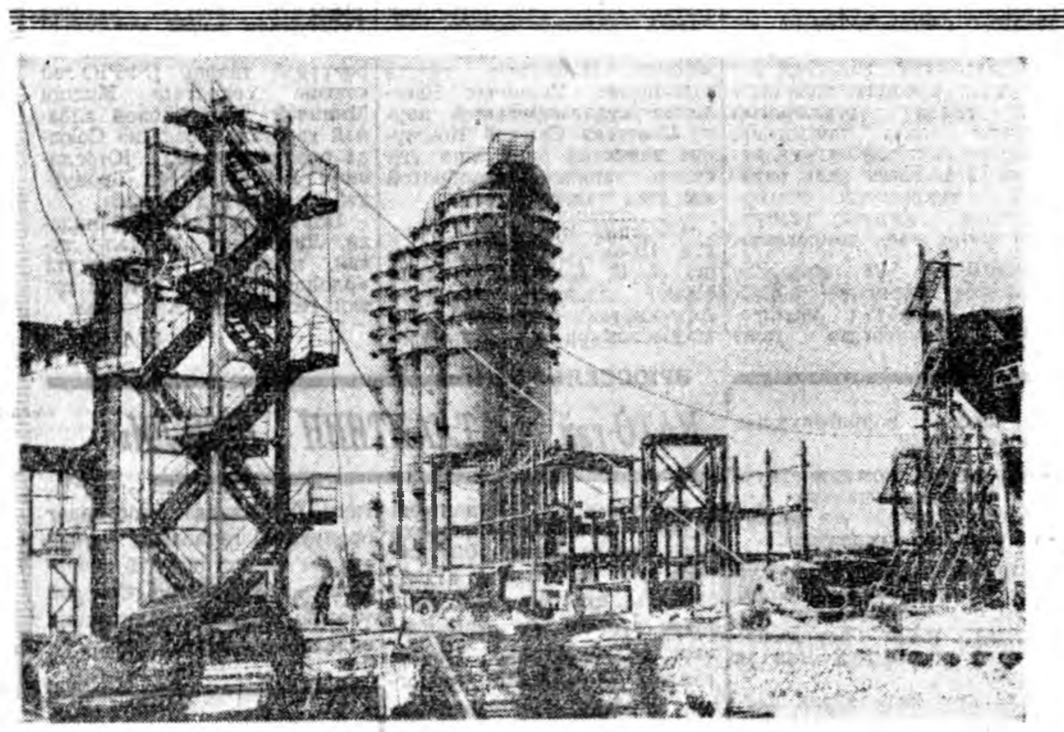
БЦСПС-эй секретарь, Совет эхэнэрнүүдэй комитедэй гэшүүн Л. А. Землянникова, Испаниин Коммунис партиин секретариадай ба гүйсэдхэхэ комитедэй гэшүүн Игнасио Гальего, дайнай ветерануудай Совет Комитедэй түрүүлэгшэ армиин генерал П. И. Батов, ВЛКСМ-эй ЦК-гай секретарь В. В. Григорьев баярта ойгоо тэмдэглэгшые халуунаар амаршалһан байна.

Долорес Ибаррури үгэ хэлэхэдээ, үндэр дээдын шагналайнь түлөө Советскэ Союзай Коммунис партида, Совет гүрэндэ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневтэ гүнзэгы сэдьхэлһээ баяр баясхалан хүргэбэ.

Октябриин Революциин орден хадаа ганса намда бэшэ, манай бүхы баатар арадта барюулагдаһан үндэр дээдын шагнал болоно гэжэ тоолоноб гээд тэрэ хэлээ.

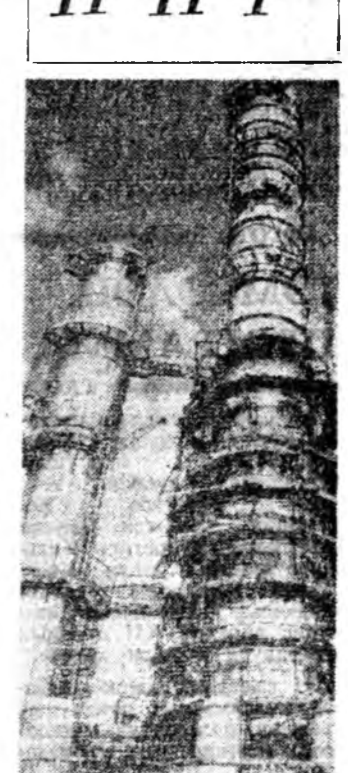
Энээниие франкизмда эсэргүү хүшэр бэрхэшээлтэй тэмсэлэй үедэ арадай ба национальна агууехэ тэмсэлые зоригжуулан хүтэлбэрилһэн минии партиин хүтэлбэрилэгшэдэй, минии нүхэдэй шагнал болоно гэжэ тоолоноб. Шорон түрмэнүүдтэ тамалагдан зобоогдожо байһан минии нүхэдтэ, Франкогой шорон түрмэнүүдтэ, мүрдэлгын отрядуудай урда нэрэ хүндэеэ нангинаар сахиһан, мүнөөшье сахижа байһан оронойомнай бүхы эрэшүүлдэ, эхэнэрнүүдтэ, коммунистнуудта, Испанидахи сүлөөтэ байдалай ба демократиин түлөө тэмсэлшэдтэ энэ шагнал хабаатай байна гээд би тоолоноб.

(ТАСС).

Шэнэ заводууд, фабриканууд, шахтанууд, хото городууд урган бодожо, арадай Польшын газар нютагай газаа шэнжые гансата хубилгана. Түрүүшын зураг дээрэ «Катовице» гэжэ металлургическа комбинадай барилга харуулагдана. Жэлдээ 4,5 миллион тонно булад хайлуулха арга боломжотой энэ асари комбинадай барилгада Советскэ Союз, ГДР, Чехословаки хабаадана. Хоёрдохи зураг дээрэнь шэнэ капролактамова заводой барилга харанат. Пулав хотодохи энэ химическэ комбинадай барилгын дүүрэхэдэ, стилон үйлэдбэрилхэдэ хэрэглэгдэдэг шухала түүхэй эд болохо капролактам жэлдээ 50 мянган тонно гаргагдаха юм.

ЦАФ-ТАСС-ай фото.

ПНР

ТЕАТР

ШЭН ЗОРИГОЙ ХЭШЭЭЛ

ИЛАЛТЫН 30 жэлэй ойдо зорюулан, Улаан-Үдын ород драмын театр Б. Васильевай романай удхаар найруулагдаһан «Списогто байгаагүй» гэһэн зүжэг табяа һэн. Тэрэ зүжэгые А. Азаревич найруулан табяа. Шэнэ зүжэг хадаа залуу режиссёрой театрай коллективтэ ерэжэ табиһан түрүүшын бүтээлнүүдэй нэгэн. Залуу режиссёр һанаһан үүмээ хүсэлдүүлжэ, юумые өөрынгөө нюдөөр харан, хэрээгээрээ коллективээ һонирхуулжа, зүжэгтэ хабаадаһан артистнарай хүсэл эрмэлзэлые монсогойруулан хамталжа шадаха байһанаа харуулаа.

АГУУЕХЭ Илалтын эхин болоһон үгэһэн, совет хүн зоной олоороо баатаршалга харуулһан гүн удхые уран һайханай аргаар шэнжэлэлгэ театр зүжэгэйнгөө гол зорилго болгоһон байна. Дайнай үзэгдэлые зураглаха бэшэ, харин совет сэрэгшын доторой байдалые, тэрэнэй сэдьхэлэй габьяагай түлхюурые шэнжэлэн харуулха хэрэгтэ зүжэгэй авторнууд анхаралаа хандуулаа. Энэ зорилгоһоо ойлгодыдан, геройнуудаа тодоор, харагшадта дүтэлүүлэн харуулха гэжэ режиссёр эрмэлзэһэн байна. Тиимэһээ үйлын ехэнхи хуби авансценэ дээрэ үнгэрнэ. Тиихэдэнь үйлэдэгшэ нюурнууд харагшадта дүтэ боложо, сэдьхэлэйнь байдал нюдэн соонь шагдаха, шэг шарайдань харагдаха, бишыханшье хүдэлсэ бүхэнһөөнь, зангалгаһаань элирхэ байна ха юм. Режиссёр олон удаа **статична мизансценэнүүдые** хэнэ гэхэ юм, али харагшадтаа урда тээһээ гэтэлсэн бодомжолхо геройнуудта олгоно.

Хэрэмые хамгаалан унаһаншье, амидышье геройнуудай Николай Плужниковые тойрон жагсажа, залда хандахада, режиссёр дээрэ дурсагдааша мизансценэ хэрэглээ. Иигэжэ нэгэ хүн мэтэ болон бүрилдэһэн агуу хүсэн боложо харагдахадаа, ухаан бодолоороошье булигдашагүй хүнүүдэй бүхэли образ гарана. Иигэжэ пластическа зураг геройнуудай доторой байдал хоёр үгэсэн нэгэдэжэ, Эхэ ороноо хамгаалан бодоһон **арадай** образ тобойсо гаража ерэнэ.

Харин совет сэрэгшын, Брестскэ хэрэмые хамгаалагшын образые тобшолон харуулхадань зүжэгтэ хабаадаһан үйлэдэгшэ нюурнууд тус тустаа бүрүүл болоно бэшэ, тэдэнэр өөр өөрын шарайтай, намтартай, амиды хүнүүд гээшэ. Юрын лэ хүнүүд. Бэрхэшээлтэ үеын тудалдахада, тэдэнэр этигэлээ барангүй, эрхэтэн байһан уялгаяа дүүргэн, дайнай хүшэр ашаае ээм дээрээ даанхайнууд. Хэршье ондо ондоо абари зантай хүнүүд байгаашье һаа, бэрхэшээлэй тохёолдоходо, нэгэ хүн шэнгеэр, ами наһаяашье гамнангүй, түрэл дайдаяа аршалан бодоо ха юм.

ЗҮЖЭГ соо хүгжэм элбэгээр оруулагданхай. Тэрэ хадаа скрипкын уянгата зөөлэн аялга болоно. Тэрэниие манай үеын скрипкэшэн хүбүүн гүйсэдхэнэ. Скрипкын гэрэлтэ хонгёо аялгаар бүхы зүжэг нэбтэрэнхэй, буугай һомоной тэһэрээншье, автомадай нижаганааншье тэрэниие таһалдуулнагүй, дайнай амисхалые булин, ажабайдалай илаха байһые батална. Илангаяа дайсадай булюу хүсэнтэй баатараар тулалдан бодоһон үйлэдэ скрипкын дуун эгээл дээдэ шатадаа хүрэнэ. Хааһааб даа, аяар холоһоо соностон, «Тойроод лэ талал даа, тала» гэжэ хүн бүхэндэ түрэл болоһон дуунай аялга зэдэлнэ. Политрук «Интернационал» дуулажа эхилнэ. Тиихэдэнь скрипкын хүбшэргэй «Интернационалай» эршэтэ аялгые гаргаба. «Интернационалай» үгэнүүдые үгүүлжэ ябаад, эрэлхэг зоригто сэрэгшэд добтолгодо бодоо. Энд э **уянга үндэр мэдэрэл** хоёр нэгэдэн хабсарба ха юм. Аялга дуунай далай сооһоо мүндэлэн, тэрээнтэй хабсаран нэгэдэжэ, Эхэ ороной, Россин темэ мүндэлэн, зүжэгэй гол удха боложо үгөө. Алдалһан баатарнууд арадай дурасхаалда амиды үлэжэ, дуунай аялга соошье мүнхэрнэ ха юм. Гунигтай аялгын зэдэлхэдэ, бүгэдэ арадай гашуудалай һүлдэ болоно гэжэ ойлгонобди.

Зүжэгэй уран һайханай шэмэглэл даруухан, һүлдэ зурагаар тобшологдонхой. (Шэмэглэлэй автор — уран зурааша В. Бройко). Һандарһан хэрэмэй һүлдэ болгогдожо, дүхэриглүүлэн бүтээһэн түмэр түхеэрэлгэ эрьелдэхэ бүреэ үйлын шэнэ газар болошоно. Энэ хэрэгтэ гэрэл ба һүүдэр, абьян . хүгжэм туһалжа, аюулта дайнай «орбойлгогдоһон» образ болоно.

ГОЛ ГЕРОЙ — лейтенант Николай Плужников зүжэгэй идейнэ удхые ехээр даанхай. Совет хүнүүдэй Илалтын түлөө баатаршалга гаргахаар бэлэн байһаниинь Совет Эхэ орондоо халуунаар дурладаг байһанһаань удхатай, социалис бодото байдалаараа хүмүүжүүлэгдэһэн гэжэ зүжэгэй авторнууд роман соо хэлэгдэһые даган батална.

ҺАЯХАН ЛЭ лейтенант болоһон Коля Плужников училищияа дүүргэмсээрээ, 1941 оной июниин 21-дэ Брестскэ хэрэмдэ ерэһэн байгаа. Хүрэжэ ерэһэн тухайдаа элидхэжэшье үрдеэгүй, **список соо оруулагдаадүй** байтарнь, дайн эхилшоо бшуу. Плужниковай роль гүйсэдхэһэн артист И. Волохов өөрөө залуу хүн, тиимэл хадань тэрэнэй наадаһан геройн образ үнэншэмэ боложо үгөө хаш. Хүбүүхэн шэнги гүлмэр, бэедээ найданги Плужниковынь түрүүшээр зөөлэхэн, зан һайнтай байна. Геройнгоо удаа дараалан торнижо эхилһые актёр зохидоор харуулна. Эдир наһанайнь омогорхол түрүүшын лэ үдэр туйлай ехэ шалгалта дабажа, байлдаанда айжа, нүхэдөө алдажа, дайнай шэрүүн хэшээл гарана ха юм. И. Волохов геройнгоо сэдьхэлэй сэбэрые тобойлгон харуулжа шадаа. Һайхан сэдьхэлтэй байһан хадаа богонихон наһан соогоо совет сэрэгшын үндэр нэрэ зэргые сэбэрээр абажа гараа. Хоёр харгын алиниие шэлэхэб гэжэ шиидхэхыень дайн ходо баадхана. Сэрэгшын уялга гээшые үндэрөөр сэгнэдэг байһандаа, амияа аршалхаяа арһаяа абархаяа ·ролдодог яяр яндан урбагша Федорчүгые (артист О. Мизевич) алуулһан нүхэдэйнгөө нэрэһээ сүүдлэнэ. Хатуу шанга тэмсэлэй үедэ хэрэмые аршалагшад алдалжал байгаа. Тиигэжэ дайсадаар хүреэлэгдэһэн хэрэмдэ гансаараа үлэхэ аймшагтай бэрхэтэй хуби Плужниковта тудаба. Плужниковые харахадаа, тэрэ эндэһээ гаража ошохогүй гэжэ этигэнэбди. Юундэб гэхэдэ, **хэрэмэй шулуун бүхэниинь буудажа байха ёһотой** гэжэ алдалһан нүхэдынь захяа ха юм! Алдалан унаһан нүхэдынь тэрээнтэй хамта зандаа, тэдэнэй абяан шэхэндэнь дуулдажа байна, тиимэһээ аймшагтай шанга тэмсэлынь хүнгэн боложо үгэнэ. Тэмсэлэй хамаг зоболонгые бэе дээрээ үзэһэн хүн хадаа тэрэ иигэжэ хэлэхэ эрхэтэй болоно: **«Хүниие илахын аргагүй. Алажа болохо, харин илахагүйш».** Дариин үнэр унхидаадүй, гэнэн хонгор хүбүүн ерэһэн аад, ёһотой сэрэгшэ болон хүдэржэхэ ябадалдань хэрэмые хамта хамгаалагшад туһалаа гээшэ. Тэдэ хэд бэ? Айхые мэдэхэгүй зоригтой, шэрүүншэг командир, оортэнь даалгагдаһан хүнүүдэй түлөө дүүрэн харюусалгатай байһанаа мэдэрдэг Политрук (артист И. Юхневич) сэрэгшэдые байлдаанда дахуулан ороно. Хэзээншье зоригоо хухардаггүй, хэсүү бэрхэтэй сагташье шогтой хүхюун үгэеэ мартадагүй солдат Петр Сальников (артист А. Родин) нүхэрөө абаран, ами наһаяа үгэнэ. Наагуураа бадарганшаг аад, үнэн дээрээ һайн һанаатай, олон юумэ үзэһэн сэрэгшэ Старшина (артист А. Благовестов), һайхан сэдьхэлтэй, эхэ шэнгеэр Плужниковта хандадаг байһан юрын ород эхэнэр Христя хээтэй (артистка О. Хлебникова) — булта Плужниковай богонихон болзор соо ёһотой сэрэгшэ болоходо нүлөөлөө. Гадна дайнай дүлэн соогуур полкынгоо тугые унагаангүй абажа ябаһан старшина Семишный (артист Е. Путивец) тугтаяа хамта үзэн ядалгаяа Плужниковта уг залгуулан дамжуулаа.

ЭХЭ ОРОН. өөртэйнь холбоогоо таһараагүй арад зон Плужниковта хүсэ о го-но, дайнай тама соо [illegible] нэрэеэ сахин, эгээл хэсүү үедэ зүб шиидхэбэри гаргаха зориг үгэнэ. Плужниковай наһан богони байшоо, теэд Эхэ оронойнгоо урда үнэн сэхээр уялгаа дүүргэжэ шадаха Хүн байһанаа хүбүүн харуулжа үрдеэ бшуу. Хүбүүн бэрхэшээл соогуур инаг дураяашье хирэ тооһогүйгөөр абажа гараа.

ЗҮЖЭГЭЙ түгэсхэл һонирхолтой, һүлдэлиг удхатай. Дүхэригэй үшөө нэгэ эрьелдэхэлээр, хэрэмэй һүүлшын хамгаалагша — ород сэрэгшэ Николай Плужниковай скульптурна дүрэ сценын тэг дунда бии болошохо юм. Хэн байһанаа нэрлэхыень немецүүдэй дурадхахада:

— Би ород сэрэгшэ гээшэб! — гэһэн омогтой үгэнүүд соностоно. Алдалан унаһан баатарнуудай дахин зэргэлэн жагсаад, зал соо һуугшадай нюдэ руу харан зогсоходо, мүнөөдэрэймнай жаргалай түлөө ами наһаяа үгэшэд үнгэрһэн сагайнгаа алаҺаа манине гэтэжэ алхам бүхэнөө шалган ябахые мнай захижа байһаншуу.

В. МУРУЕВА,
БИОН-ой хүдэлмэрилэгшэ.

ҺҮҮЛЭЙ ПОЧТОҺОО

ХУУДАҺАНУУДАЙ ХУДХАЛЯА СОО

Шэнэ журналай ерэхэдэ, сэдьхэл зүрхэнһөө баясадагбди. Тиигэншьегүй яахаб, дуратайл журналаа хүн зэхидаг, тэрээн соо хэблэгдэһэн роман, очерк, рассказууд болон бусад зохёолнуудые уншахаяа хүлеэһээр үнинэй ха юмбибди. Юуб гэхэдэ, хүн энэ гү, али тэрэ журнал захихадаа, жэлэй туршада хэблэгдэхэ зохёолнуудайнь нэрые, богони удхые уридшалан мэдээд байдаг шуу. Тиимэһээл манай республикын, мүн бусадшье хизаар, областьнуудай уншагшад Буряадай АССР-эй уран зохёолшодой холбооной орган болохо «Байгал» журналые, тэрэнэй хуудаһануудта толилогдожо байгаа И. Калашниковай «Шуһата зэбүүн саг» гэһэн романай үргэлжэлэлые болон бусадшье зохёолнуудые һонирхон хүлеэнэ ха юм.

Мүнөө «Байгал» журналай (ород хэлэн дээрэ) ээлжээтэ зургаадахи номер уншагшадта хүргэгдэбэ. Юрын лэ ээлжээтэ номер. Зүгөөр тэрэнэй хуудаһануудые нарилан ираад байхадаа, энэмнай даншье тиимэ юрын номер бэшэ гэһэн һэжэг түрөөдхинэ. Юрэ бусын ушар юуб гэхэдэ, Е. Голубевой «Улаан-Наранай шаби» гэһэн Дамба Вамбуев тухай дурсалга-зураглал юундэшьеб хоёр дахин барлагдашоо. Гансал энэ материал гажа буруугаар гараа юумэ аабы гэхэдэ, мүн лэ иимэрхүүгээр Виктор Балабановай «Декабристнууд Благодаткада» гэһэн шэнжэлгэ дабхар хэблэгдээ. Тиихэдэ энэ номерой гаршагай ёһоор 133 ба 142-дохи хуудаһануудта толилогдохо М. Шмулевичэй «Эсэгэ Фёдорой ами наһан ба үхэл» гэһэн рассказ, А. Румянцевай «Сагаанай талада болоһон уршагта ушар» гэһэн материал энэ номер соо ороогүй байшоо. Магад хуудаһануудай энэ худхаляа соо ондоо [illegible] тээ оросод байна аа бы гээд бэдэрһэмнай, олдоогүйл даа. Юрэдөөл, 123-дахи хуудаһанһаа эхилээд, 149-дэхи хуудаһан хүрэтэрхи материалнууд огто үгы.

Үшөөшье зарим толилолгонуудынь өө мөөгүй гэхээ бэшэ. Жэшээлхэдэ, Буряадай арадай поэт Дамба Жалсараев тухай статьягай автор юундэшьеб 149-дэхи хуудаһанда заагдаагүй байна. Имагтал журналай гаршагынь харахадаа, тэрэнэй автор мэдээжэ оршуулагшан Геннадий Ярославцев гэжэ тодорхойлжо абанабди. Тиихэдэ «Михаил Жигжитов 60 хүрэбэ» гэһэн бишыхан фото-мэдээсэл юундэшьеб гаршаг соо оруулагдаагүй байшоо.

Бүхы дээрэнь энэ номертой танилсаад байхадаа, яһала оролдожо, уншагшадаа һонирхуулха зорилготойгоор тэрэниие журналай редколлеги болон редакци бэлдээ гэжэ тобшолмоор. Зүгөөр дээрэ дурдагдаһан хуудаһануудай худхаляа боошхо тоһон соо дуһаһан дабирхай боложо, юрэнхы дээрээ хүнэй дэбэрһэн һонирхол унтараажа болохо байһандань үнэн зүрхэнһөө гэмшэмээр.

ШЭНЭ ПАСПОРТ

Паспортын документнүүдые һэлгэлгэ 1976 оной январиин 1-һээ Советскэ Союзда эхилхэнь. Энэ шухала удха шанартай ниитэ политическэ хэмжээ ябуулгын эхилтэр хорёод хоног үлэбэ. Паспортнуудые һэлгэхэ хэрэгтэ бэлэдхэлэй ямараар дүүрэжэ байһан тухай асуудалтайгаар ТАСС-ай корреспондентын хандахада, СССР-эй дотоодын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Б. Т. Шумилин нигэжэ хөөрэбэ:

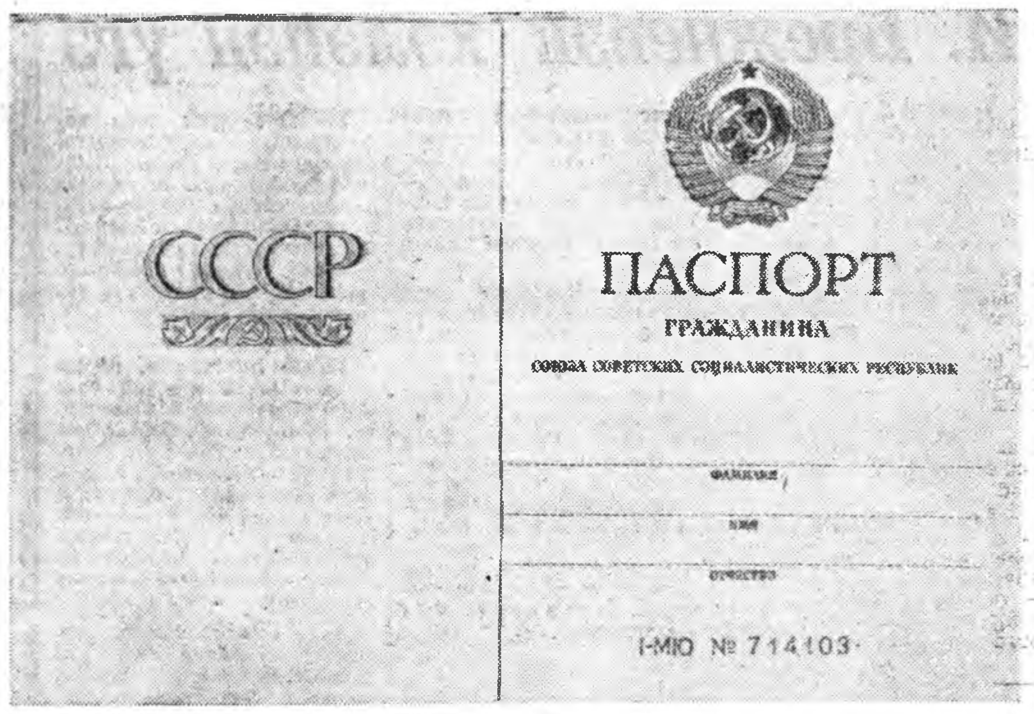
— Орон дотороо паспортын гуримые нарижуулан һайжаруулха хэрэгэй айхабтар ехэ удха шанартай байһыень нэн түрүүн үшөө дахин тэмдэглэхэ шухала. Энэнь Конституцяар хараалагдаһан эрхэнүүдээ, уялгануудаа совет хүнүүдэй ямараар бэелүүлгэдэ, социалис хуули ёһо ба жаяг заршам бэхижүүлгэдэ горитой нүлөө үзүүлхэ байна.

Ороной бүхы зондо хабаатай паспортын ниитэ нэгэн ёһо гурим бии болгохо гээшэ шэнэ паспорт һэлгэхэ хүдэлмэриин онсо шэнжэнь болоно. Хаана ажаһуудаг, ажалладаг байһанһаань дулдыдангүй, 16 наһа гүйсэһэн совет бүхы эрхэтэдтэ паспорт үгтэдэг болохо юм. Энээнһээ хойшо тус документ «Совет Социалис Республикануудай Союзай эрхэтэнэй паспорт» гэжэ нэрлэгдэхэ байна.

Шэнэ түхэлэй паспортнуудые тогтоогдоһон болзор соо барюулхын тула бэлэдхэлэй ехэ хэмжээ ябуулганууд үргэн ниитэ улад зоной дунда үнгэргэгдөө. «Госзнак» гэжэ фабриканууд шэнэ түхэлэй паспортнуудые богони болзор соо барлаһан байна. Паспортын аппарадуудые таарамжатай зохидоор байрлуулха, хүн зониие түргөөр, тодо наринаар хангаха эрхэ байдал байгуулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдаа.

Паспортнуудые һэлгэхэ үедэ хүн зониие түргөөр, һайнаар хангаха гээшэ ажалшадай хүдэлмэриин сагые һамшаахагүй гэһэн гүрэн түрын удха шанартай зорилго болоно. Партийна, совет зургаануудтай үгэеэ ойлголсожо, паспортын аппарадуудай хүдэлмэриин гуримые тодо наринаар тогтоохо хэрэгтэй. Хүдэлмэришэд, алба хаагшад паспорт һэлгэлгын асуудалнуудые дары түргөөр шиидхэхэ аргатай байха ёһотой. Али бүхы асуудалнуудаар хүн зониие угтан абахын тула паспортын таһагуудай олонхинь амаралтын үдэрнүүдэй нэгэндэ ажаллаха, неделидээ гурбан үдэр соо 20 час болотор хүдэлхэ зэргэтэй.

Совет хүнүүдэй шэнэ паспорт абажа эхилтэр тон бага саг үлөө. Документнүүдые бэлдэхын тула тусхай саарһан дээрэ мэдүүлгэ бариха,

хуушан паспортаа фотокарточкануудтайгаар үгэхэ ёһотой. Түрүүшынхеэ паспорт абагшад түрэһэн тухай үнэмшэлгээ харуулха байна.

Хэдыдэ дүрэ зурагаа буулгуулха, документнүүдые тушааха, шэнэ паспортнуудые абаха болзор тухай хүн зондо уридшалан мэдээсэгдэхэ юм. 16-тай болоһон эдиршүүл, Совет Арми ба Далайн-Сэрэгэй Флодой албанһаа табигдагшад болон бусад эрхэтэд 1976 ондо паспорт абаха байна. Һэлгэлтын болотор хуушан паспортнуудынь хүсэндөө үлэхэ юм. Тиихэдэ 1975 оной июлиин 1-дэ һэлгэгдэхэ болзоройнь гүйсэһэн паспортнууд болзорыень һунаангүй, шэнэ түхэлэй паспортын һэлгэгдэтэр тэхэ гү, али 1981 оной декабриин 31 болотор бодото гэжэ тоологдохо.

Паспорт абалга политическэ шухала хэрэг болоно гэжэ Б. Т. Шумилин хөөрэлдөөнэй түгэсхэлдэ хэлэбэ. Шэнэ паспорт барюулалга совет хүн бүхэнэй ажабайдалда ехэ удха шанартай ушар болоно, тиимэһээ тэрэниие баярай оршон байдалда үнгэргэхэ хэрэгтэй. Паспортнуудые барюулалга, һэлгэлгэ совет хүнүүдтэ, илангаяа залуушуулда совет патриотизм, социалис Эхэ оронойнгоо түлөө омогорхол, гүнзэгы мэдэрэл, эрхэтэнэй ёһоной уялга, тэрэниие дүүргэхын түлөө общественэй гоо урда хубиин харюусалга хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ нүлөөлхэ ёһотой.

(ТАСС).

УНШАГТЫ, һонирхохол байхат

ТЯНЬ-ШАНЬДАХИ ХАМТЫН ШЭНЖЭЛГЭНҮҮД

АЗИ ТҮБИДЭХИ эгээл үндэр хада уулануудай нэгэн болохо Урда-Тянь-Шаниин ямар түхэл хэлбэритэй, байгууламжатай байһые СССР-эй ба ГДР-эй эрдэмтэд хамтааран шэнжэлжэ эхилбэ. Эдэ шэнжэлгэнүүд гансал научна бэшэ, харин бодото байдалда хэрэглэхэ зорилготой юм. Ушарынь юуб гэхэдэ, СССР-эй ба ГДР-эй газар дээрэхи зарим хада ууланууд бии бололгород адлирхуу байна. Шэнжэлгэ хэмсээрээ зэргэсүүлэн сасуулжа үзэхэдөө энэ тэрэ ашагта малтамалай бии байһыень элирүүлжэ шадаха бшуу. Таджигай геологууд Урда Тянь-Шаньда хэдэн жэл соо шэнжэлгэнүүдые хэжэ байнхай. Эдэнэй туйлаһан дүнгүүд немец геологуудые угаа ехээр һонирхуулһан байна.

— Хада уулануудай ямаршье бии болоһые шэнжэлхэ талаар Советскэ Союзай эрдэмтэдэй хэһэн ехэ хүдэлмэриие һайн мэдэнэбди, гэжэ ГДР-эй Наукануудай академиин Газарай физикын түбэй институтын геотектоникын отделениин директор Карл-Бернгард Юбитц мэдүүлбэ. — Хамтын шэнжэлгэнүүд эрдэм наукын энэ асуудалнуудаар хамтадаа амжалтатайгаар хүдэлхэ арга олгохо байна.

ГУЛАБХАА ТЭЖЭЭГШЭДЭЙ БУХЭСОЮЗНА БҮЛГЭМ ЭМХИДХЭГДЭХЭНЬ

ЭРТЭ УРДА сагһаа хойшо хүнүүд гулабхаа шубуые хүндэлжэ, ажамидаралай, амгалан байдалай, инаг дуранай һүлдэ тэмдэг болгодог байһан түүхэтэй. Уран зохёолшо В. С. Гроссман гулабхаае баяр жаргал асардаг шубуун гэжэ нэрлэһэн байдаг. Мүнөө энэ жэгүүртэ шубуудта дуратайшуулда айхабтар ехэ баяр баясхалан хүрэжэ ерэбэ. Ушарынь юуб гэхэдэ, гулабхаа тэжээгшэдэй бүхэсоюзна бүлгэм манай орон дотор эмхидхэхэ гэһэн шиидхэбэри баталагдан абтаа. Бэлэдхэлэй комитет эмхидхэгдэбэ. Тэрэ бүлгэмэй уставай проект зохёоһон, учредительнэ конференцидэ бэлэдхэл хэһэн байха юм. Тус конференци 1976 оной түрүүшын хахад жэлдэ Москвада зарлагдахаар хараалагдаа.

— Гулабхаа тэжээлгэ 5 мянга тухай жэлэй урда тээһээ уг унгитай юм, — гэжэ эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшын орлогшо, Москвадахи гулабхаа тэжээгшэдэй клубай түрүүлэгшэ В. М. Каган энэ мэдээсэлые шэнжэлэн тайлбарилна. — Эртэ Урдын Египедэй һүмэнүүдтэ, хашарһа мүнгэнүүдтэ гулабхаагай дүрсын зураатай байхыень археологууд элирүүлээ. Олон зуун жэлэй үнгэрөөшье һаань, хүн энэ шубуунда улам дуратай боложо байһаар. Дэлхэй дээрэхи жэгүүртэ шубуудай дунда гулабхааһаа олон үүлтэрэй шубууд гэжэ байхагүй.

Гулабхаа үсхэбэрилгэ, эдэнэй дэбин ниидэхые һайшаан харалга олон хүнүүдэй дура татадаг гээшэ. «Гулабхаа тэжээлгэ хадаа үндэр уг зорилготой хэрэг, агууехэ нюуса, хүн бүхэнэй хайхарамжагүйгөөр хэлэхэ ёһогүй хэрэг болоно», — гэжэ Ч. Дарвинтай хамта хүдэлһэн шэнжэлэгшэ Т. Геккели тэмдэглээ һэн.

Гулабхаа тэжээгшэдэй клубууд манай орон дотор 70 гаран хото городуудта эмхидхэгдэнхэй. Олон арбаад мянган хүнүүд сүлөө сагаа баяр асардаг энэ шубуунда зорюулдаг байна.

ТАНТАМАЙОГАЙ ХЭРЭМ

1200-гаад жэлэй урда тээ Америкэдэ түрүүшын «үндэр» барилганууд бодхоогдоһон байгаа. Доинско соёлой үеын тантамайо гэдэг индеецүүдэй угсаатан эдэниие байгуулһан юм гэхэ.

Перугай элитэ мэдээжэ профессор Салустио Мальдонадо Уанко хото шадархи Перугай Ландануудтахи 300 мянга гаран метр үндэртэ баригдаһан Сапальан гэдэг археологическа бүлэг барилгые шэнжэлхэдээ, иимэ тобшолол хэһэн байна. Табан дабхар байшан гэрэй үндэртэй шулуугаар баригдаһан хэрэмүүд эдэ барилганууддай дунда һайн зандаа үлэнхэй.

Эдэ барилганууд санаартанда хабаатай байгаа. Огторгойн одо мушэдые шэнжэлхын, сагай уларилай хойноһоо адаглахын тула эдэ хэрэглэгдэдэг байгаа гээд доктор С. Мальдонадо тоолоно.

МАНТАН ТОМО МЭЛХЭЙ

АМАРАЛТЫН ҮДЭРНҮҮДЭЙ нэгэндэ Лимэ шадархи хүнүүдэй уһанда оймодог газарта юрэ бусын мантан томо мэлхэй баригдашаба. Загаһашадай губшуураа татахадань, далайн мантан томо мэлхэй гаража ерээ. Тэрэ хахад тонно шахуу килограмм татаба. Томо мэлхэйнүүд хоёр метр утатай, хахад тонно шэгнүүртэй байдаг. Зариманиинь 3 метр утатай байдаг, 700 килограмм татадаг юм. Океан далай соогуур амидардаг иимэ мэлхэйнүүд 100 һайса гаратар наһа наһалдаг байна.

(АПН—ТАСС).

Хилын саанаһаа
• телефон • телеграф • радио

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ

Польшын Нэгэдэмэл хүдэлмэришэнэй партиин VII съездын хүдэлмэриин Варшавада нээгдэһэн тухай мэдээсэлнүүдые аха дүү социалис оронуудай газетэнүүд, гадаадын хэблэл үргэнөөр толилжо үргэлжэлһөөр. ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Эдвард Герегэй хэһэн «Социалис байгуулалтые саашадань хурдан түргөөр хүгжөөхын түлөө — ажалай шанарые улам дээшэлүүлхын түлөө, арадай байдал һайжаруулхын түлөө» гэһэн ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой элидхэлые газетэнүүд дэлгэрэнгыгээр толилно. Польшын арад түмэн ехэ амжалтануудые туйлажа, ПОРП-ын ээлжээтэ съезд угтаба гээд хэблэл тэмдэглэнэ. Саашанхи жэлнүүдтэ ороной урда бүри үргэн ехэ хараа түсэбүүд, зорилгонууд табигдана.

Газетэнүүд Варшаваһаа абтаһан репортажнуудаа толилходоо, нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй делегациие съездэдэ хабаадагшад удаан үргэлжэлһэн нэрьемэ альга ташалгаар, Советскэ Союзай хүндэлэлдэ, польско-совет хани барисаанай хүндэлэлдэ зорюулагдаһан үреэлэй үгэнүүдээр угтаа гээд тэмдэглэнэ.

ПОРП-ын VI съездһээ хойшонхи жэлнүүдтэ айхабтар ехэ түсэбүүд, зорилгонууд бэелүүлэгдээ гэжэ «Трибуна люду» газетэ бэшэнэ.

Социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай аха дүү ёһоной али бүхы харилсаа холбоон Арадай Польшын хүсэ шадалые хүгжөөхэ хэрэгтэ һайнаар нүлөөлһэн байна гэжэ «Жиче Варшавы» газетэ тэмдэглэнэ. Польшын Нэгэдэмэл хүдэлмэришэнэй парти Советскэ Союзай Коммунис партитай бата, аша үрэ ехэтэй харилсаа холбоотой юм гэжэ газетэ бэшэнэ.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный хани ёһоной албанай хэрэгээр Афганистанда ерэһэн тухай мэдээсэлнүүдые гадаадын хэблэл үргэнөөр толилно. Совет-афган хани харилсаан олон удаан жэлэй түүхэтэй юм. Энэ харилсаан амжалтатайгаар хүгжэжэ үргэлжэлһөөр гээд онсолон тэмдэглэнэ.

Югославиин Коммунистнуудай Союзай ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, Союзна Гүйсэдхэхэ вечэй түрүүлэгшын орлогшо, гадаадын хэрэгүүдэй талаар СФРЮ-гэй союзна секретарь Милош Миничэй хани ёһоной албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерэһэн тухай Югославиин хэблэл, бусад оронуудай газетэнүүд бэшэнэ.

Португалидахи, Испанидахи, Ливандахи байдал тухай, капиталис оронуудта болоһон ангиин тэмсэл тухай газетэнүүд мэдээсэнэ.

(ТАСС).

БОГОТО

ТЭМСЭЛЭЙ ПРОГРАММА

ТАСС

Колумбиин коммунистнуудай хуралдаан дээрэ зүблэхэ зүйлнүүдэй түрүүшын асуудалые зүбшэн хэлсэжэ дүүргэбэ. Колумбиин КП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Хильберто Виейрын хэһэн Центральна Комитедэй тоосоото элидхэлые Колумбиин Коммунис партиин XII съездын делегадууд зүбшэн хэлсээ.

XI съездһээ хойшо хэгдэһэн хүдэлмэриин дүнгүүдые съездын делегадууд соргоолоод, партиин урда табигдаһан шэнэ зорилгонуудые зүбшэн хэлсээ.

Колумбиин коммунистнуудай интернациональна зорилгонууд тухай үгэ хэлэгшэд онсолон тэмдэглэбэ.

Партиин уставта, программада редакционно зарим тэды хубилалтануудые оруулха гэһэн асуудалые съездын делегадууд мүн лэ хэлсэбэ.

Аха дүү хэдэ хэдэн партинуудай, эдэнэй дунда Кубын, Аргентинын, Чилиин, Перугай, Панамын делегацинуудай түлөөлэгшэд Колумбиин коммунистнуудай хуралдаанда хабаадана.

Удаань съездын хүдэлмэришэ комиссинуудай заседанинууд болобо.

БРЮССЕЛЬ

НАТО-гай «АТЛАНТИИН НЕДЕЛИ»

ТАСС

НАТО-гай «Атлантиин недели» Брюссель шадархи Эвер хотодо эхилбэ. Энээнэй үедэ тус бүлэглэлэй хүтэлбэрилхы зургаануудай хэдэ хэдэн зүблөөнүүд үнгэргэгдэхэ юм. Франциин, Португалиин, Исландиин ородоггүй Европын 10 ороной хабаададаг НАТО-гай Европодохи бүлэгэй заседани эндэ нээгдэбэ. Удаань НАТО-да хабаатай оронуудай министрнүүд оборонын түсэблэлгын комитедэй хүдэлмэридэ хабаадаха юм. Хойто Атлантиин бүлэглэлдэ хабаададаг оронуудай гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй хабаадалгатай НАТО-гай Соведэй үбэлэй сессеэр «Атлантиин недели» дүүрэхэ байна.

ЛИССАБОН

А. КУНЬЯЛАЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

ТАСС

Португалиин Коммунис партиин Генеральна секретарь Алваро Куньял декабриин 7-до Лиссабондо үнгэргэгдэһэн олоной хабаадалгатай митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, ноябриин 25-да болоһон үйлэ хэрэгүүдэй һүүлээр орон доторхи байдалда гүнзэгы хубилалтануудай боложо байһыень шэнжэлэн харуулба. Сэрэгшэдэй дундахи зүүнэй үзэлтэй хүсэнүүд эндэ урагшагүйдэһэн байна гэжэ тэрэ хэлээ. Ороной революционно хүсэнүүд, тэрэ тоодо Компарти шэнэ байдалдаа дадажа, тэмсэлээ улам эдэбхитэйгээр үргэлжэлүүлхэ ёһотой. Ноябриин 25-да болоһон үйлэ хэрэгүүдэй түлөө Компарти гэм зэмэтэй гэһэн хархис хүсэнүүдэй харата ябуулгануудые А. Куньял эрид буруушааба.

Орон доторхи политическэ байдалда ехэ хубилалтануудай болоошье һаань, үргэн ниитэ арад зон, сэрэгшэд революциие урдын хидаал мэтэ дэмжэнэ гэжэ ПКП-гэй Генеральна секретарь тэмдэглээ. Фашизмда эсэргүү бүхы хүсэнүүдые нэгэдүүлхэ шухала гэжэ тэрэ уряалба.

ПКП өөһэдынгөө түлөөлэгшэдые правительстваһаа дуудахагүй байна. Тиигэхэ болоо һаа, хархис этэгээдүүдые улам хүсэтэй болгохолди гэжэ А. Куньял үргэлжэлүүлээ.

Хархис этэгээдүүдтэ эсэргүү тэмсэлээ үргэлжэлүүлхэ, демократическа эрхэ сүлөө хангаха, зүүнэй үзэлтэй хүсэнүүдэй түлөөлэгшэдые мүрдэлгэ болюулгаха, революциин туйлалтануудые хамгаалха, нэн түрүүн промышленностиие гүрэнэй мэдэлдэ абаха, аграрна реформо хэхэ, предприятинуудта хүдэлмэришэдэй хиналта тогтоохо гэһэн хойшолуулашагүй шухала зорилгонуудые Коммунис парти табина.

ТОКИО

ПЕКИНЭЙ ХАМААРАЛСАЛГАДА ЭСЭРГҮҮСЭН

ТАСС

Японой Компартиин ЦК-гай секретариадай түрүүлэгшэ Т. Фува Хитадай Компартиин хүтэлбэрилэгшэдэй дээрэлхы ааша ябадалые эрид буруушааба. Хитадай зүгһөө Японой Коммунис партиин дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсаһанһаа уламжалан, Японой ба Хитадай Коммунис партинуудай хоорондохи харилсаан нилээд хёмороотой болоо гэжэ тэрэ «Санди Майнити» гэжэ журналай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлбэ.

«Соёлой хубисхалай» үеһөө хойшо КПК-гай хараа бодол эрид хубилһан байна гээд Т. Фува хэлээ. КПК Японой Компартиин хэрэгүүдтэ хамааралсажа эхилээ һэн. «Ревизионизм ба контрреволюци» хэнэ гээшэт гэжэ тэрэ Японой Компартиие гэмнэһэн байха юм. Ушарынь юуб гэхэдэ, Пекинэй хараа бодолые Японой Коммунис парти тоогоогүй бшуу.

Пекинэй радио «арадай дайн» эхилхэ тухай һургаалые япон арадта номноҗо захалһан байна гээд тэрэ үргэлжэлүүлбэ. Тиихэдээ Японодохи хархис үзэлтэй «Рэнго сэкигун» ба бусад эмхинүүдэй харата муухай хэрэгүүдые тэнгэридэ гаратар магтана.

БЕЙРУТ

БАЙДАЛЫНЬ УЛАМ ТҮГШҮҮРИЛТЭЙ БОЛОНО

ТАСС

Бейрудэй радиогой мэдээсэһэнэй ёһоор, декабриин 8-най үдэр, һүни илангаяа хёмороо зүришэлдөөтэй байба.

Нийслэл хотын Шиях, Айн Ар-Руммана гэжэ районуудаар буудалдаан болоо. Бейрудэй бусад олон районуудта ехэ түймэр болобо. Сэрэгэй тусхай подразделенинүүд нийслэл хотын түбэй үйлсэ гудамжануудые эзэлһэн байна. Гэрһээ гарахагүйень хүн зондо дурадхагдана. Хэблэлэй бэшэһэнэй ёһоор, һүүлэй үедэ 60 гаран хүн алуулаа, 100 гаран хүн шархатуулагдаа.

Нийслэл хотодохи байдалай улам хүшэр бэрхэшээлтэй болоходонь, политическэ хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөн декабриин 9-дэ Президентын ордон соо болохоор хараалагдаһан аад болюулагдаа. Дары зарлагдаһан кабинедэй заседани тэрэнэй орондо үнгэргэгдэһэн байна.

ТОБШОХОНООР...

△ УРАН ҺАЙХАНАЙ ГИМНАСТИКА. Эрхимэй эрхим гэгдэһэн СССР-эй чемпионка болоһон, 17 наһатай Киевэй Ирина Дерюгина Галле хотодо үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ Интервидениин кубогта хүртэбэ. Тэрэ олон зүйлэй упражненинүүдые гүйсэдхэхэдөө, 38,85 балл абажа, эрхимлэһэн байна. Хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые ГДР-эй, Болгариин түлөөлэгшэд Гунхильд Краузе, Светла Колчевская гэгшэд эзэлээ. Эдэнэр тус тустаа 38,0—37,15 баллнуудтай болоһон байба.

Эдиршүүлэй дундаһаа Киевэй 12 наһатай Светлана Вальянникова 18,9 баллтайгаар түрүүлбэ.

△ СТОЛОЙ ТЕННИС. Ереван хотодо эхилһэн заншалта уласхоорондын наада 28 хото городуудай спортсменүүд хабаадалсана. Мүрысөөндэ СССР-эй теннисистнүүдһээ гадна Венгриин, ГДР-эй, Польшын, Румыниин, Чехословакиин спортсменүүд хабаадалсажа байнхай. Хэдэн үдэрэй наадан дүн гаргахадаа СССР-эй эхэнэрнүүдэй суглуулагдамал, манай ороной эрэшүүлэй хоёрдохи команданууд түрүүлжэ ябана.

△ УҺА РУУ ҺҮРЭЛГЭ. Дэлхэйн чемпионка Ирина Калинина нэгэ метрэй үндэрһөө уһа руу һүрэлгөөр үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ эрхим гэгдээ. Эрэшүүлэй дундаһаа Николай Матковский энэ программа гүйсэдхэхэдөө, түрүү һуури эзэлээ. Харин табан метрэй үндэрһөө һүрэхэ мүрысөөндэ Ставрополиин Анна Дудина, Ереванай Давид Амбарцумян гэгшэд эрхимлээ. Ставрополь хотодо СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ спортын 14 бүлгэмэй спортсменүүд хабаадалсаһан байна.

△ САНА. Златоуст хото шадар санаар урилдаанда Украинын ССР-эй суглуулагдамал нэгэдэхи команда түрүү һуури эзэлбэ. Эстафетэ дамжуулгаар эрэшүүлэй дунда үнгэргэгдэһэн 4х10 урилдаанда Литвагай, 4х3 эстафетэдэ Украинын эхэнэрнүүдэй команданууд эрхимлээ.

△ ШАТАР. СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө Ереван хотодо үнгэргэгдэжэ байгаа наадада Москвагай мастер Гулько гурбадахяа шүүжэ гараба. Зургаан уулзалгын удаа Гулько табан очкотойгоор түрүүлжэ ябана. Петросян — 4,5, Романишин, Геллер, Полугаевский гэгшэд 3—3 очкотой болобо.

△ ФУТБОЛ. СССР-эй «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ наадаад, зононууд соогоо эрхимлэһэн командануудай футболистнууд түгэсхэлэй уулзалга үнгэргэһэн байгаа. Ригын «Даугава», Грозныш «Терек», Ашхабадай «Строитель» команданууд ерэхэ жэлдэ нэгэдэхи бүлэгтэ наадаха болобо.

△ ХОККЕЙ. СССР-эй суглуулагдамал командын хоккеистнууд «Известия» газетын шанда хүртэхын түлөө эхилхэ нааданай түрүүшын һорилго үнгэргэбэ. Манай ороной суглуулагдамал командын бүридэлдэ вратарьнууд Третьяк, Зингер, Сидельников, хоккеистнууд Васильев — Лутченко, Михайлов — Петров — Харламов, Ляпкин — Коротков, Шалимов — Шадрин — Якушев, Гусев — Цыганков, А. Голиков — Жлуктов — Балдерис, Кузнецов — Бабинов, Лебедев — Капустин — Бодунов, Федоров, Мальцев гэгшэд оруулагдахаар хараалагдана.

Декабриин 10—13-най үдэрнүүдтэ СССР-эй суглуулагдамал команда Москвагай «Динамо», «Спартак» командануудтай һорилгын хоёр уулзалга үнгэргэхэ юм.

«Известия» газетын шанда хүртэхын түлөө мүрысөөн декабриин 17-һоо эхилхэ. Энэ үдэр СССР-эй суглуулагдамал команда Финляндиин хоккеистнүүдтэй наадаха. Декабриин 18-да ЧССР — Швеци, 20-до — Финлянди — ЧССР, Швеци — СССР, 21-дэ Швеци — Финлянди, СССР — ЧССР-эй команданууд наадаха.

(ТАСС).

Пизедэхи «найгаһан» башни дэлхэй дээрэ ори ганса бэшэ юм. Иимэ башни Чехословакиин Домажлице хотодо бии (зураг дээрэ). Тэрэ үшөө 13-дахи зуун жэлдэ баригдаһан; түймэрэй һүүлээр 18-дахи зуун жэлдэ һэргээн бодхоогдоһон юм.

ЧТК—ТАСС-ай фото.

ХҮДЭЛМЭРИГҮЙШҮҮЛ ОЛОШОРНО

ЖЭНЕВЭ. Мүнөө үедэ Европын капиталис оронуудай ажалай биржэнүүдтэ 7 миллион шахуу хүдэлмэригүйшүүл тоологдоно. Залуушуулай дунда хүдэлмэригүйшүүл илангаяа олон.

НЬЮ-ЙОРК. Олон миллион американецууд ажал хүдэлмэри бэдэрнэ.

ЛОНДОН. Орон дотор хүдэлмэригүйдэлгые усадхан зайсуулхын тула Лондондо үнгэргэгдэһэн жагсаалда 30 мянга гаран хүн хабаадаа.

БРЮССЕЛЬ. Бельгиин Ватермаль-Буафор хотодохи «Главербель» компаниин хүдэлмэришэд буһалгаа соносхобо.

(ТАСС).

Сагай уларил

Мүнөөдэр Байгал шадарай, Ахын ба Түнхэнэй аймагуудта бага сага саһан орохо, бордоһолхо. Баруун хойноһоо секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Температура 17—22, хойто аймагуудта 22—27 градус хүйтэн байхаар хараалагдана. Улаан-Үдэ хотодо һүниндөө 27—27, үдэртөө 17—19 градус хүтэн байха.

ХУЛГАЙШАД БАРИГДАБА

Сэлэнгын ЦКК-гай хүдэлмэришэд Н. А. Нефедьев, Н. К. Новолоцкий, 8-дахи автобазын слесарь Н. А. Евсюков, тус автобазын жолоошон А. С. Попов, Сэлэнгын ЦКК-гай дежурна слесарь А. М. Бурлаков гэгшэд хулгайгаар загаһа бариха гэжэ үгэеэ ойлголсобо. Бүлэг браконьернүүд загаһа барилгада хэрэглэжэ болохогүй, хууляар хоригдоһон багжа зэмсэг (хапы, богры) түхеэржэ, хүн бүхэнэйнгөө бэелүүлхэ уялга хоорондоо хубаарилба.

Удангүй тэдэнэр Тресково тосхон багта Сэлэнгэ мүрэн дээрэ гаража, омоли загаһа барижа эхилбэд. Убайгүй хулгайшад загаһа хинан сахигшадай хёрхо нюдэнһөө зайлажа шадабагүй. «Байкалрыбвод» управлениин оперативна бүлэгэй хүдэлмэрилэгшэд тэдэнэрые балшыда барижа. Нефедьев, Новолоцкий гэгшэдһээ 130 омоли, багжа зэмсэгыень хуряан абаа. Тэдэнэр 1300 түхэригэй хохидол гүрэндэ ушаруулһан байба.

Хулгайшад тус тустаа 50—50 түхэригэй ялада унагаагдахаһаа гадна, Нефедьев Новолоцкий хоёр 1300 түхэригыень түлэхэ болоо.

А. ХАМАГАНОВ,
«Байкалрыбвод» управлениин оперативна бүлэгэй инспектор.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Тэжээлэй цехүүд хүдэлнэгүй, һү һаалинь доошолно» — «Правда Бурятии» газетын рейдын материал. «Марксизм-ленинизмын гол ёһонуудта үнэн сэхэ байха». ПОРП-ын VII съездын материалнууд.

Хоёрдохи хуудаһанда. Партийна ажабайдал. «Эмхидхэлэй хүдэлмэриин шанар һайжаруулха» — Кабанскын районно партийна конференциһээ Н. Ефимовэй фоторепортаж. БурАССР-эй Верховно Соведэй сагүргэлжын комиссинуудта.

Гурбадахи хуудаһанда. ПОРП-ын VII съездын материалнууд. Бүмбэрсэг дэлхэйн һонин.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Декабристнууд Байгалай үмэнын хизаарта». Нютаг нютагай һонин.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.00 — Шэнэ һонин. 10.10 — **«Съездһээ съезд хүрэтэр». «Совет Белорусси».** 12.25 — «Пушкинай зурагууд». 13.25 — «Шатарай һургуули». 14.00 — Забһарлалга. 14.10 — «Уран зохёолшод — үхибүүдтэ». А. Барто. «Шүлэг бэшээгүй байхадаа». 14.45 — «Олон түмэнэй ленинскэ университет». 15.15 — Спортын программа. 16.55 — «Северная повесть» — уран һайханай фильм. 18.10 — СССР-эй арадай артист Ю. Гуляев дуулаха. 18.30 — «Время». 19.00 — Забһарлалга. 19.10 — Концерт. 19.20 Футболоор УЕФА-гай кубок. «Спартак» — «Милан» (Итали). «Спортлото». «Торпедо» — «Динамо» (Дрезден). 21.00 — Шэнэ һонин. 21.15 — «Северная повесть» — кинофильм. 22.30 — «Олон түмэнэй ленинскэ университет». «Совет арадай революционно дайшалхы ба ажалай үндэһэ ёһонууд дээрэ залуу хүдэлмэришэдые хүмүүжүүлгэ». Москвагай «Трёхгорная мануфактура» комбинадай коллективэй дүй дүршэлһөө. 23.00 — Концерт. 23.20 — Забһарлалга. 23.30 — «Хүдэлмэришэнэй һэшхэл» — телеочерк. 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 19.00 — Үхибүүдтэ — «Хүгжэм — шинии нүхэр». 19.40 — Телевизионно һонин. 20.00 — «Талын галнууд» — тележурнал (буряадаар).

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

□ «БУРЯАД ҮНЭН» □ 1975 оной декабриин 11. □ 4-дэхи хуудаһан □ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-03703. Заказ № 0159